Képes Vasárnap

Székely lányok

(Foto Szöllősy)

20 fill.

35. szám. 1940 szeptember 1.

Az ősi kollégium udvara.

A hires enyedi kollégium.

Enyed és Vásárhely

A városoknak — akár az embereknek — egyéniségük van... jellemük, amely az évszázados küzdelmek során alakult ki s rányomta bélyegzőjét viselőjére. Enyed kevély, büszke város, drága kiontott magyar vérrel szerezte magának ezt a rangot, hiszen az egyedüli volt, amely még a tatárjáráskor is a végsőkig elszánva ellentállott s a krónikás szerint kanalakból öntött ágyugolyókkal védekezett. Nem lehet közömbös lélekkel végighaladni az utcáin még az idegennek sem. Minden köve történelemről beszél; elmesélik, hogyan pusztult el ötizben, hogyan épült mindig ujra.

Kupolás mauzoleuma regét mond a hős kurucdiákokról, akik buzogányosan küzdenek az utolsó szálig, hogy megmentsék városukat a pusztulástól. Két megmaradt diák földbeszurt füzfabuzogánya uj életre kél, levelet hajt... s a megható történetnek örök emléket állit a nagy mesemondó Jókai „nagyenyedi két füzfája“.

Nagyenyed szélsőséges város, a régi időkben puritánsága még az asszonyok viseletét is megregulázta, de a megyegyülésekre négylovas hintón, diszes nemzeti viseletben hajtattak a megyei urak, s egy-egy lakzival járó vigasság bizony eltartott néha egy hétig is.

Ilyen volt a Simonyi óbesteré is, akinek kibéküléssel végződő válóperét a Bethlen-kastélyban ülték meg napokig tartó mulatozással.

A Bánffyak, Keményék, Zeykek, Enyed arisztokratái, s az ősi Burgban lakóknak elsősor dukált a templomban, utána következtek a professzornék, s a többi padokért gyakran valósággal közelharcot vivtak a jussukat nem engedő enyedi asszonyok. Hajnalban kelő, dolgos, de pergőnyelvü fehérszemélyekről beszél a krónika, akikre ráillett egyik Teleki gróf mondása:

„Nem félek senkitől, csak az Istentől, a római császártól és a Borberekiné nyelvétől.“

A hetvenes évek végén épült fel egyik nevezetessége, a nyolcszázszemélyes hires fegyháza; a szabad munkához, humánus bánásmódhoz szoktatott csikosruhás rabok épolyan mindennapos látványosságai voltak az utcáknak — mint akár a szép szál torockói lányok, vagy a lóháton érkező, általvetős, havasi hajadonok.

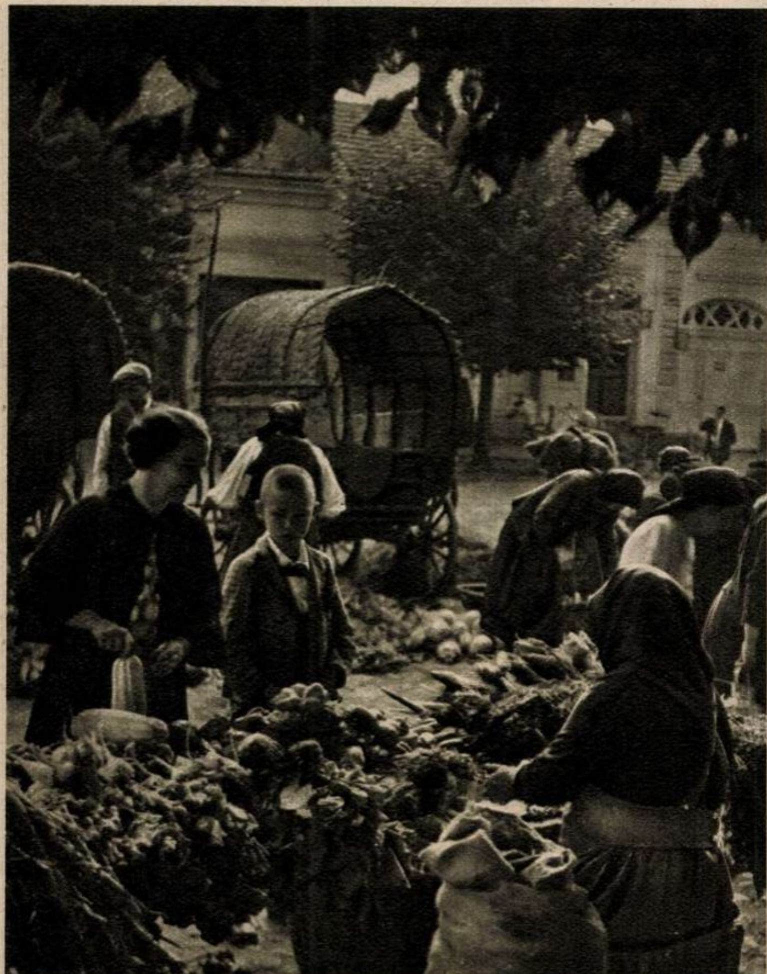
Nemcsak a tudomány, de a művészet is hajlékra talált itt. Blahánét fáklyás szerenáddal ünnepelték; Prielle Kornélia után elszökött a diákság Tordára, még a kollégium kasszáját sem felejtve otthon.

A mozgalmas élet ősszel indult meg a városban. Messze vidékről jöttek a diákok a hires, gazdag Bethlen-kollégiumba, s a szekereken érkező, kicsi székely-legények szepegve néztek körül a számukra irdatlan nagy városban. „Nagyenyed a világ közepe.“ Talán itt van a kutforrása e mondásnak. A szegény diáknak nemcsak tudományt, hanem otthont is nyujt, mert szállást és kosztot is juttat nekik. Csakhamar megszokik itt a székely gyerek s vasárnap már vigan indul az Őrhegyre, ahonnan végigtekinthet a városon.

Csütörtökönként hetipiac van,

Az enyedi templom. — Alsó kép: vásárnap az enyedi piacon.
(Az enyedi képek Szöllősi Kálmán felvételei.)

Alsó kép: Marosvásárhely.

ilyenkor sütik a gyékénysátrakban a hires kofapecsenyét. A kövér sertéssültet a kettéhasitott cipóba teszi a kofa s még jól meglocsolja zsirral is; elviszik papirbacsomagolva még az uri házakba is.

Régi nagyságok szellemével találkozunk itt, a kollégium levegőjét szivta Kőrösi Csoma Sándor, báró Kemény Zsigmond, Barabás Miklós és az ujabb időkben Makkai Sándor, a volt erdélyi püspök.

Külön kell megemlékeznünk Szász Károlyról, erről a sokoldalu tehetségről, akinek nagy része volt abban, hogy az uj nemzedék diadalra juttatta a Széchenyikor eszméit.

Sokszor kondult meg a lélekharang e csodálatos város felett, de mindig talpra tudott állani s hamvaiból uj életre kelt. Bevált rajta Kossuth jóslata, amelyet 1848-ban mondott a marosvásárhelyi ütközet után:

„Enyednek fel kell épülnie s szebb lesz mint volt, mert Enyed nagy hivatással bir Erdélyben."

Nem hagyott rajta nyomot az idegen román uralom sem. Őserő, elpusztithatatlan magyar levegő lüktet a város falai között, s ez az erő dacolni fog mindétig az idők viszontagságaival.

*

Marosvásárhely a székelyek fővárosa. De nevezhetnénk a fejedelmek városának is, mert hiszen a nagy erdélyi fejedelmek mind megfordultak itt. A szemlélődő a régi történelmi levegőt szívja be itt s elkalandozva a sok műemlék között, ugy érzi, mintha a nagy fejedelmek szelleme lebegne a város fölött.

Történelemről beszél az empire stilusu Teleki-ház (fejedelmek lakóhelye), a barokk Toldalagi-palota, a gótikus református vártemplom, amely Borsos Tamás, a város egykori főbirájának kezdeményezésére a tizenhetedik században épült fel ujból. Hét bástyájával — melyeket egyes céhek: vargák, szabók, szücsök stb. védtek — ma is impozáns látvány. A Vásárhelyen tartott 33 országgyülésből a legtöbbet a vártemplomban tartották, ugyancsak itt mondták ki 1571-ben, János Zsigmond jelenlétében, a teljes vallásszabadság elvét, amit a tordai országgyülés szentesitett. A százötvenéves fennállását ünneplő Teleki-thékában, a 36.000 kötetből álló gyüjteményben, olyan értékeket találunk, mint a Vásárhelyi-Codex, amely 1225—31 között magyar nyelven iratott. A Görög-ház — amelyben Ferenc József is lakott — előtt állt a hires zenélőkut, Bodor Péter székely ezermester zseniális műve, amelynek a titkát magával vitte a sirba. A viz erejétől hajtva zenélt s hangja csendes időben a környező falvakba is elhallatszott.

A Bodor-kut pontos mását a Margitszigeten állitották fel. A szabadságharcot a postaréten felállitott obeliszk jelzi, alatta a vértanuhalált halt Horváth-Gálfy és Török tanár nyugszik.

Marosvásárhely büszkén vallja magáénak a Bólyaiakat, az európai hirü két matematikust. A négyszázéves református kollégiumban tanitott Bólyai Farkas, aki élénk levelezést folytatott egyetemi jóbarátjával, a nagy Gaussal. Fia, Bólyai János, felülmulta nagytudásu apját is — világhirü műve, az Appendix megirása után éppen Gauss levelének hatása alatt —, aki az apa által hozzá küldött műről azt irta, hogy megegyezik az kutatásainak eredményeivel, melyeket még addig nem hozott nyilvánosságra, visszavonulva a világtól, teljes elzárkózottságban élt.

Apa és fiu, ez a két lángelme, sohasem értették meg egymást. A gyűlölködésig menő vitatkozás annyira elfajult közöttük — amire alig volt példa —, a fiu párbajra hivta apját. Bólyai János hires verekedő volt, akkor már több halálos kimenetelü párbajáról beszéltek.

Emléküket a Kollégium fennmaradt Bólyai-muzeuma őrzi. Rengeteg kézirat, levelezéseik, könyvtárukon kivül egy Bólyai Farkas által faragott kehely is, melyben jónak nem talált költeményeinek csak a hamvai maradtak meg. Bólyai Farkas mellszobra és arcképe mellett ott látjuk a koponyáját is, mig Jánosról nem maradt fenn kép, csupán koponyájának egy része, pár szál hajjal.

A külvárosi részeken cifra székelykapukat látunk, előtte padokon üldögélnek a háziak. A hires lacikonyhát, vargabélest megizleli mindenki, aki bévetődik Vásárhelyre. Egyik kocsmájának különös nevet adtak „surolt grádics".

Kazinczy Ferenc ittjártában meg akarta javitani a székely beszédet is s egy kocsiutja alkalmával mindegyre beleigazitott a jóizü mondásokba, az atyafi erre — mondják — leszállt a bakról s átadta neki a gyeplőt — hogy: „Hajtson akkor az ur, ha jobban tud magyarul" s azzal faképnél hagyta az elképedt nyelvujitót.

A székely iparművészet, minden idegen befolyás ellenére, megőrizte eredetiségét. Egyéniségét belevési, beleszövi a székely nép azokba a mesteri szobrokba, kancsókba és varottasokba, melyek örök életü hirnevet szereztek alkotóiknak.

A Székely Muzeum őrzi Marosvásárhelyen e kincseket.

S. Csengeri Ilonka.

Marosvásárhely főtere.

Bólyai Farkas arcképe a kollégium Múzeumában.

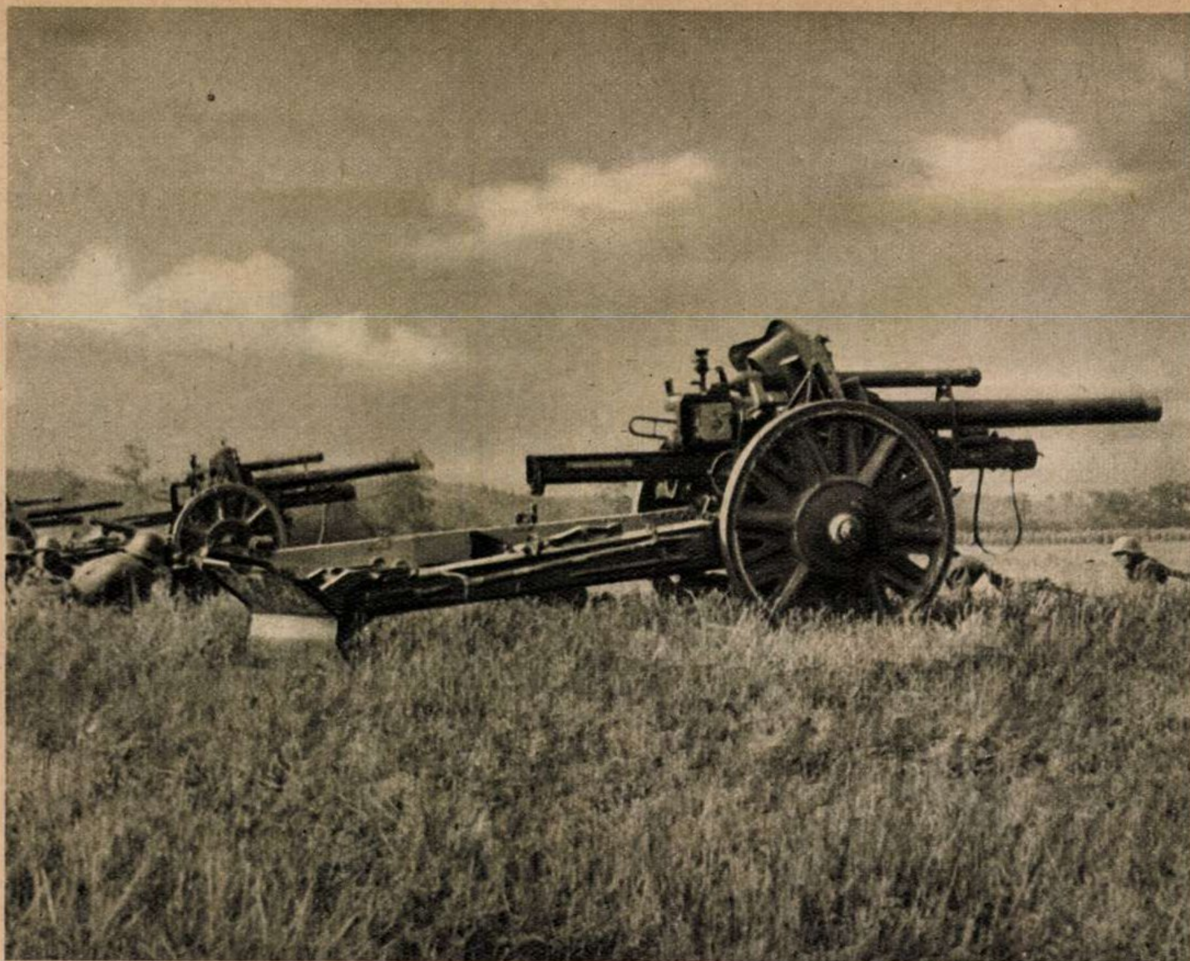
A két Bólyai sírja a marosvásárhelyi ref. temetőben.

Alsó kép: A református vártemplom.

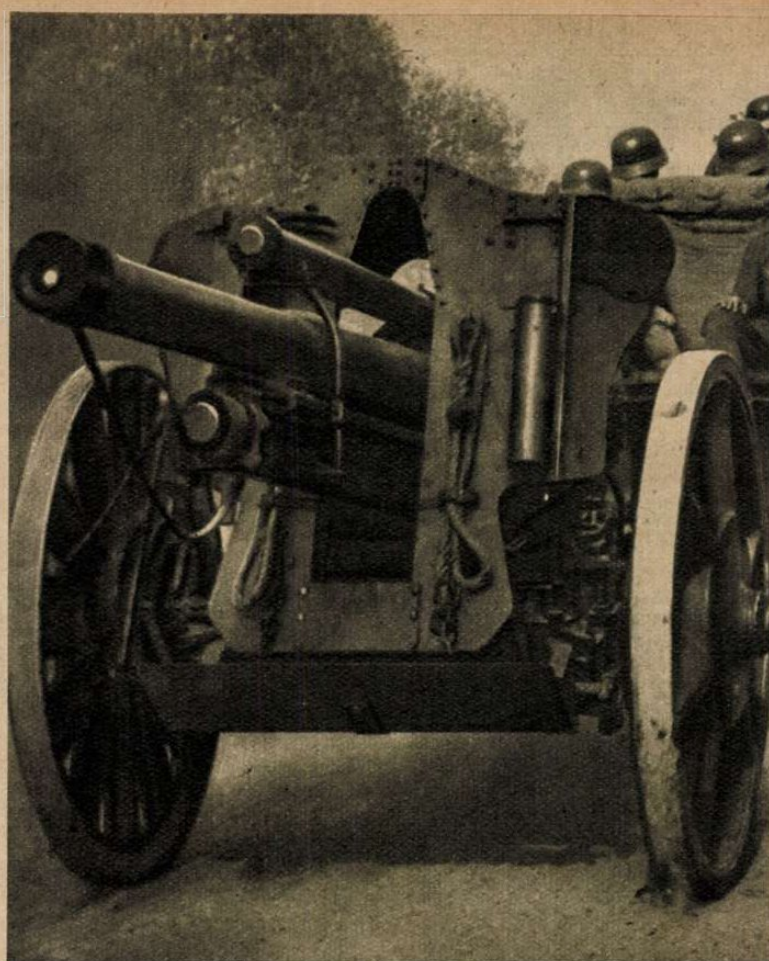

Alsó kép: A Bólyai Múzeum a vásárhelyi református kollégiumban.

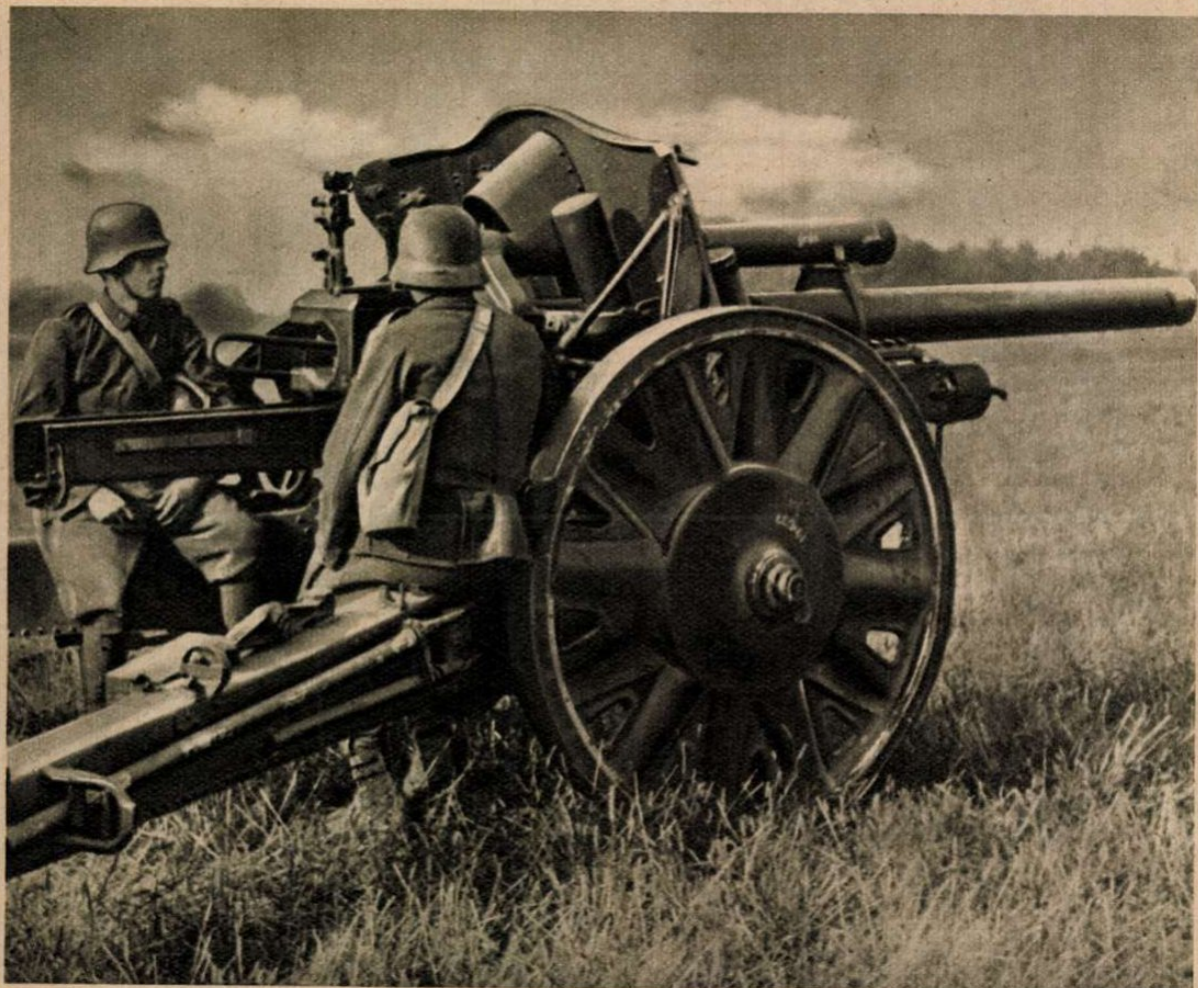

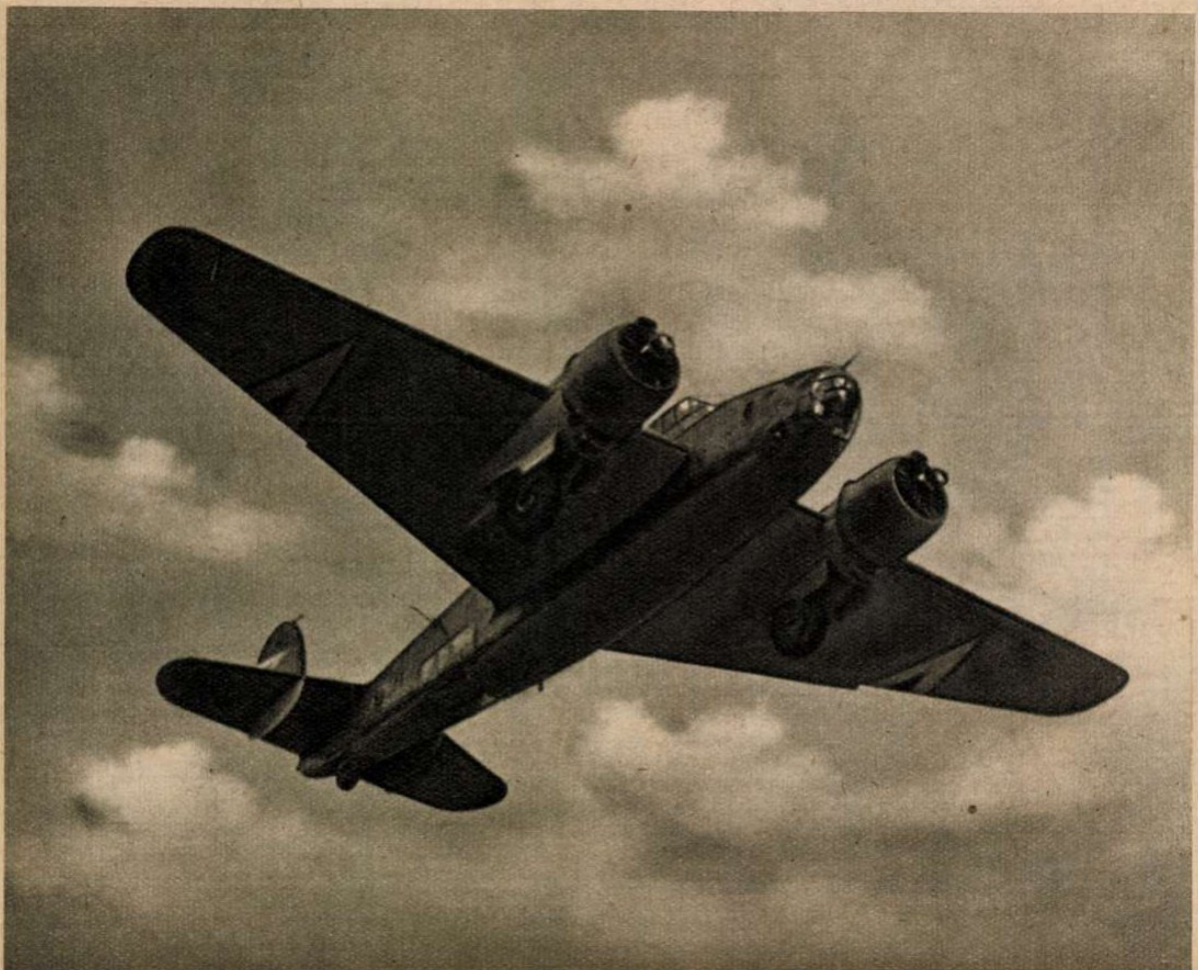
Nehéz tüzérség tüzelőállásban „valahol Magyarországon".

Fogatolt tábori ágyu.

Nehéz ágyu tűzkész állapotban. — Alsó kép: magyar bombavetőgép a levegőben.

Honvédségünk

„Si vis pacem para bellum." Talán soha sem volt annyira igaz a régi latin mondás, mint napjainkban. A békét csak azok az országok élvezhetik, melyeknek erős hadseregük van. Az ilyet megtámadni százszor is meggondolják a szomszédos államok, mig a gyengébbe, készületlenbe hamarosan belekötnek; ok mindig akad. Már Bismarck is azt mondta: „A háboru célja a béke kiharcolása oly feltételek mellett, melyek megfelelnek az állam által követelt politikának." Erős, korszerü hadsereg nélkül a legjobb külügyminiszter sem folytathat erőteljes külpolitikát. Ebből a szemszögből kell nézni az állam honvédelmi felkészülését, mert a politikának leghathatósabb eszköze az „ultima ratio regum"-ja a hadsereg.

Ha azonban azt akarjuk, hogy adott esetben tényleg megfeleljen a követelményeknek, a beléje helyezett bizalomnak és várakozásnak, nem szabad a kicsinyes takarékoskodást a haderő, az ország érdeke elé helyezni. Csak a helyzet magaslatán álló hazafias szellemü és korszerüen felszerelt hadsereg lehet kard és pajzs a külfölddel szemben.

Ezt mutatják a most folyó nagy háboru tanulságai is. Soha sem lehetünk elég erősek és soha sem tudunk elég gondosan felkészülni arra a harcra, melyet ránk kényszeritenek.

Honvédségünk a trianoni békeszerződés következtében 20 évig guzsba volt kötve; a tisztikar és az altisztikar lelkes, önzetlen, gyakran hálátlan munkájának volt köszönhető, hogy a kis, ugynevezett „zsoldos" hadseregben fenn tudták tartani a régi magyar katonai szellemet, áldozatkészséget, mely uj honvédségünk szervezésénél oly fontos szerepet játszott és játszik. Csak ne gondoljuk, hogy 1938 őszén a Felvidék részeit és 1939 tavaszán a Kárpátalját megkaptuk volna, ha követeléseinket nem tudtuk volna honvédségünk éles fegyvereivel alátámasztani.

A kormány előrelátása és a nemzet áldozatkészsége megadta a lehetőségét annak, hogy a 20 év alatt elmulasztottak pótolásához hozzáfoghassunk.

A pénz, mely minden hadsereg felszereléséhez feltétlenül szükséges, egymagában véve nem elég. A hadsereget az ország teherbiróképességéhez, geopolitikai fekvéséhez, külpolitikai céljaihoz képest kell megszervezni. Ez a szervezés óriási munka, mely nemcsak katonai és közgazdasági kérdés, hanem a nemzet minden életmegnyilvánulását érinti, tehát nagy körültekintést, tudást és megértést igényel. Számolni kell az ország hadiiparával, gazdasági felkészültségével, nyersanyagellátásának lehetőségeivel és a legutolsó háboru katonai tapasztalataival. *Ezeknek helyes kiértékelése a legnehezebb és legfelelősségteljesebb feladatok egyike.*

A hadviselés és annak eszközei a világháboru óta lényegesen megváltoztak. *Ma a motor uralja a hadviselést a földön, a levegőben, a vizben és a viz alatt.* E téren hadseregünk a trianoni békeszerződés tiltó rendelkezései értelmében különösen elmaradt; 1938-ig egyáltalán nem volt korszerünek mondható. Hiszen csak tábori tüzérséget engedélyeztek, a repülőgépek, harckocsik használatát tudvalevőleg teljesen eltiltották. Elsősorban e téren kellett a hiányokat pótolni. Büszkén állapithatjuk meg, hogy 2 év alatt rengeteg sok történt. Mindenekelőtt a gyalogság fegyvereit korszerüsitették. A mai gyalogezred egészen más, mint 1914-ben volt. Akkor 3-4 zászlóaljból, összesen 6-8 géppuskából és egy utászosztagból állt. Ma már a puskás századon belül ott találjuk a golyószórókat, minden zászlóaljban pedig egy géppuskás, ezredenkint egy kocsizó géppuskás-századot, az árkász-századot, az aknavetőket, páncéltörő fegyvereket és ágyukat, a távbeszélő-szakaszokat, az összekötő szolgálatra a kerékpárosokat és lovasokat. Minden századnak megvan a maga kis rádióállomása.

Ma egy gyalogezred kötelékében annyi lovas, illetve lóvontatásu alakulat van, mint előbb egy hadosztálynál.

1938-ig, az akkori vegyesdandároknál a trianoni szerződés csak egy tüzérosztályt engedélyezett, 1 tábori ágyus, 1 tarackos és egy hegyi ágyus üteggel. Ma már tüzérségünk is korszerü; részben fogatolt, részben gépvontatásu. Közepes ágyus és tarackos ütegeink anyaga elsőrangu. Mint képeink mutatják, a honvédségnek nehéz tüzérsége is van; ez elvileg gépvontatásu.

Uj, korszerü csapatnem a légvédelmi tüzérség; ennek ütegei szintén gépvontatásuak. Megkülönböztetünk a légvédelemben 8 cm ágyukat és kisebb ürméretü gépágyukat. A légvédelmi tüzérség szerves részét képezi a hatalmas, 120 cm átmérőjü fényszórószakasz és fülelő készülék.

A tüzérségnek a korszerü harcokban még nagyobb szerepe lesz, mint a multban volt, ezt mutatják a Lengyelországban, Norvégiában és a nyugati hadszintéren tett tapasztalatok.

A műszaki alakulatok számát is szaporitották. Az 1830-ból származó kitünő, Európaszerte elismert Birago-féle hadihidanyagot vastraverzekkel megerősitették, korszerübbé tették, ugyhogy most a legnehezebb motoros járművek is átkelhetnek a hadihidakon.

Műszaki csapataink teljesitményei a világháboruban közismertek voltak. Ezek hagyományait vették át uj honvédségünk alaku-

Légvédelmi tüzérek tüzelésre készen.

Nehéz mozsarat töltenek.

latai. Hiradó csapataink európai viszonylatban is elsőranguak, különösen rádiós alakulataink korszerüek és aránylag nagyszámuak. Mind a vezetékes, mind a rádiós alakulatok részben fogatoltak, részben motorvontatásuak. Honvédségünk uj fegyvernemet kapott a páncélos alakulatokban, melynek kiépitése lázasan folyik. A páncélos hadviselésnek az 1939-1940. évek hadjárataiban, mint tudjuk, sorsdöntő szerepe volt. Honvédségünknek jelenleg harc- és páncélgépkocsi, továbbá páncélvonat alakulatai vannak. Kis, könnyü, közepes és nehéz harckocsi századokat különböztetünk meg. Kis és könnyü harckocsijaink már a Kárpátalja megszállása alkalmából kitüntették magukat. Anyagjuk igen jó — hazai gyártmány. Hazai hadianyag-üzemeink az utóbbi években örvendetes fejlődést mutatnak.

A páncélgépkocsik bármely uton, de megfelelő terepen is, huzamosabb ideig tudnak mozogni. Igen mozgékonyak. 60—100 km óránkénti sebességgel haladnak jó utakon; naponkénti teljesitményük a 300 km-t is eléri. Különböző typusokat találunk. A páncélvonatok vasuti sinhez kötött, páncéllal védett alkalmi fegyvernemet képeznek. A világháboruban igen jól beváltak, fegyverzetük rendszerint két löveg, nagyobb számu géppuska és golyószóró.

Honvédségünk legifjabb és legkorszerübb részét a légierők alkotják. *Már 1939 tavaszán megmutatták belső értéküket.* A korszerü háboru nélkülük már el sem képzelhető. Mind a lengyel, mind a norvég és a legutóbbi nyugati hadszintéren döntő szerepük volt.

A légi erők közeli és távolfelderitőkre, harci repülőerőkre és szállitó egységekre tagozódnak. A harci repülőknél vadász- és bombázó alakulatokat különböztetünk meg.

A repülőerők látják el az annyira szükséges időjelzési és fényképészeti szolgálatot is. Különleges alakulatai a repülőerőknek az ejtőernyős vadászok, melyek legénysége már nálunk is szép teljesitményeket mutat fel. Az ejtőernyős vadászok alkalmaztatásának a hollandiai hadjáratban döntő jelentősége volt.

Különleges alakulatát képezik honvédségünknek a folyamerők. Geopolitikai helyzetünk megkivánja, hogy a Dunán hadihajókkal rendelkezzünk, melyek zömét a sebes őrnaszádok képezik.

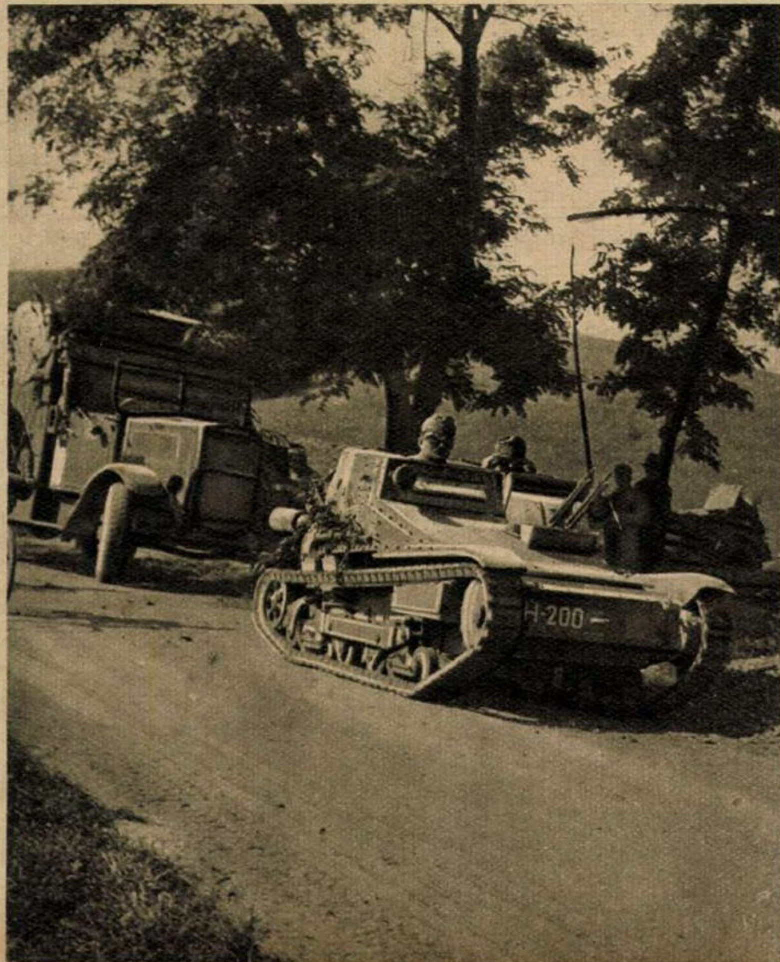
Képeink főleg a honvédelem uj neheztüzér és repülő alakulatait mutatják be, jeléül annak, hogy sikerült már, a reánk kényszeritett békehatározványokon tultéve magunkat, nagy erőfeszitéssel és szorgalommal honvédségünket a szükséges korszerü alakulatokkal ellátni.

Suhay Imre.

Nehéz mozsár beépitése a tüzelőállásba. — Alsó kép: magyar bombavető-század indulás előtt.

Alsó kép: Felderitő raj könnyü harckocsival. (MFI—Kellner felvételei.)

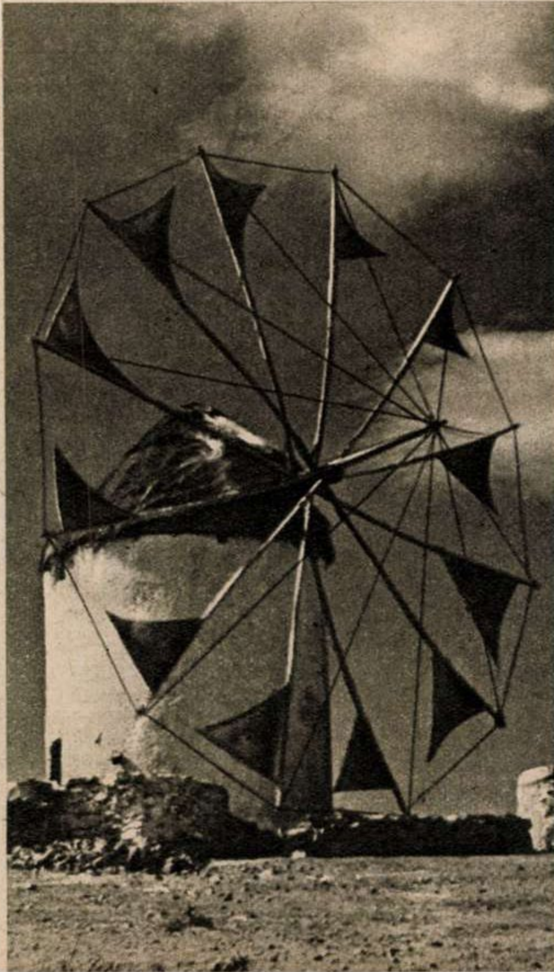

Tinosz szigete, amely mellett a Helli görög cirkálót megtorpedózták. Alsó képek: A tinoszi bucsujáró-templom, jobboldali kép: egy öreg szélmalom a szigeten.

Görögország tegnap és ma

Az uj európai háboru néhány nap mulva belép a második évébe. Egy szempillantás a térképre és máris megállapithatjuk, hogy a háboru tüzcsóvája az első évben elkerülte a Balkánt. Amig északon és nyugaton drámai gyorsasággal államok tüntek el a háboru pusztitásai miatt, Európa viharsarka, a Balkán csendben nézte az eseményeket. Ez a csendes szemlélődés azonban csak látszólagos. A valóságban az európai viharsarok folytonos lázban élt. A szövetséges hatalmak itt keresték sokáig a háboru uj szinterét. A tengelyhatalmak viszont nagy erőfeszitéseket tettek, hogy az európai tüzvész kiterjedését meggátolják a kontinens e részére. E két ellentétes politikai áramlás között természetesen nem lehetett teljes nyugalom a Balkánon. A háboru első esztendeje alkalom volt a balkáni államok számára, hogy nyiltan szint valljanak. Semlegesek kivánnak maradni, vagy odaállva a szembenálló felek valamelyikének oldalára, belesodródnak a világégésbe? Két balkáni állam nyilt és tökéletes szinvallására várt a háborus Európa. Görögországéra és Törökországéra. Az utóbbi ideje — pillanatnyilag — még nem érkezett el. Görögországnak azonban ezekben a napokban szint kell vallani. Bár a nyugateurópai háboru ugy látszik most érkezik el tetőfokához és a világ szeme ide irányul, egy szempillantást vetnünk kell az európai viharsarok felé is. A történelem szinpadán megjelent Görögország és vele együtt az egész Balkán...

Görögország tegnapi arcát igy jellemezhetjük: 2000 évvel ezelőtt itt ringott az európai kultura bölcsője. Görögország a klasszikus szépségek hazája. Egy ország, amelynek multja, történelme, letünt műveltsége, megkopott gazdagsága utánozhatatlan és csodálatos műemlékekbe merevedett. Ez a kövekbe merevedett mult a görög nép régi dicsőségéről beszél. Az athéni Akropolisz bizonyára azt mondaná, hogy valamikor, évezredekkel ezelőtt, itt volt a világ középpontja. Athén védasszonya Athéné volt. Az ő tiszteletére épitette a dór épitőművészet a világ legnemesebb templomát, a Parthenont. A klasszikus épitészet minden szépsége, a harmónia gazdagsága, az erő és a szépség vegyüléke ez a romjaiban is páratlan alkotás. Az Erechtheion világhirü Karyatidáit is százezrek csodálták már. A régi Athén minden köve örökre zarándokhelye marad a szépség, a tudomány és az igázság hiveinek. Hiszen itt éltek, dolgoztak, alkottak és itt haltak meg a régi görög műveltség szellemóriásai. Csak egy párnak az alakját idézzük. Periklest és Sokratest, Xenofont és Demosthenest, Pheidiast és Aischylost. Közép-Görögországnak minden tája, hegyek és völgyek, sziklák és kies vizmosások, a föld és a levegőég egy régi-régi őskultura szépségeiről beszél. De ki ne ismerné az istenek lakóhelyét? Thesszalia sziklái között nyulik a fellegek közé az Olympusz. A hófödte, felhőtakarta Olympusz felé egykor az egész görög nép szeme nézett. Menjünk tovább és álljunk meg a Pleistos folyó völgyében. Valamikor ide királyok, hadvezérek, tudósok serege áramlott. Apollón delphii szentélyében vagyunk. Olympia romjait is érdemes megidéznünk. Árkádia kis hegyvonulatain tul, egy tágas völgyben feküsznek Olympia kincses városának romjai. Az ősrégi Hera templom megmaradt két kőoszlopa, mint két hatalmas felkiáltójel emelkedik fel és arról beszél, hogy ő volt minden dór-hellén templom egyenes őse. A hirneves Zeus templomban őrizték az óriás Zeus szobrot. Minden görög becsvágya volt e szobor előtt legalább egyszer megállani. Ugyanis itt nyujtották át az olympiai győztesnek a babért. Ma itt is csak romok vannak. Mindenütt romok. A tegnapi Görögország szertemálló kövekben, mohosodó romokban beszél egy régi letünt kor fényes dicsőségéről...

Nehéz elhinni, hogy a mai szegényes, elmaradott ország e dicsőséges államnak leszármazottja volna. Pedig igy van.

A történelem ad feleletet, miért tünt el a multak fénye és dicsősége. Rengeteg polgárháboru tépázta meg először a virágzó kis hellén városállamokat. Majd Róma uralma alá kerültek. A római birodalom szétszakadása után pedig a bizánci császárság, majd a mohamedán törökök uralma alá kerültek. Dióhéjban ennyi elég annak megmagyarázására, hogyan változott át a görög fény árnyékká. A mult században, 1830-ban szabadult fel a mai Görögország déli része. A Balkán-háboruk, különösen az 1912—13. évi, ujabb területnyereséggel jártak. A mai Görögország területe 130.199 négyzetkilométer. Lakossága 6,837.000 lélek. Erősen nemzeti állam, amennyiben lakói közül 93.7% görög, 2.2% albán, 1.7% török, 0.5% örmény.

Görögország a világháboruban névleg semleges volt, de a franciák besorozták és a harctérre vitték a görögöket. A háboru után török területeket kap Görögország. Egyes politikusok, főleg Venizelosz, már Nagy-Görögországról ábrándoznak. Törökország azonban Musztafa Kemal vezetésével hamarosan magához tér a békeszerződések okozta kábulatból. A sèvresi szerződést semmisnek nyilvánitják és kiverik a görögöket. A nagyhatalmak nem segitenek a görögöknek. Igy Nagy-Görögország álma szertefoszlik.

A görög politikai helyzet sem volt állandó. Maga az államforma is folytonosan ingadozott. A királyság és a köztársaság küzdelme folytonos. A többi környező állammal folytatott görög politika is elég zavaros. Talán egyetlen biztos pont van a görög politikában: az angolbarátság. Erőteljes rokoni szálak is megerősitették ezt a politikai irányt. Legélesebb ellentét az albánokkal volt. A görög-albán - irredenta szinte állandósult. A két nép kétezer év óta ellenségeskedik egymással. Albániának Olaszország részéről történt bekebelezése után Görögország egyszeriben határos lett Itáliával. Albánia elfoglalása után Görögországban nyugtalanság támadt. Olaszország ezt nem nézte jószemmel, de nem történt semmi különösebb esemény. Azután kitört a háboru. Olaszország először nem hadviselő álláspontra helyezkedett. Mint ilyen, természetesen szemmeltartotta az egész Balkánt, igy Görögország politikáját is. Amikor Olaszország belépett a háboruba, Mussolini hangsulyozta, hogy Itália békében kiván élni minden olyan állammal, amely megőrzi a semlegességét. Szólt ez a nyilatkozat természetszerüleg Görögországnak is. A Metaxas-kormányra várt a feladat, hogy leszögezi-e országa szigoru semlegességét?

A sok találgatásra és sejtetésre okot adó olasz-görög viszonyt a legutóbbi napokban elmérgesitette Daut Hodzsa meggyilkolása. Daut Hodzsa albán irredenta vezér volt, aki főleg a Csamuriában élő albánok felszabaditásáért küzdött. Miután Albánia olasz fenhatóság alatt áll, az albán alattvalók élet- és vagyonbiztonságát is Itália biztositja. Ez a tény magyarázza meg, hogy az olasz lapok éles és elitélő támadásokat intéztek a görög kormány ellen. Gayda és Ansaldo szerint a görög kormány titkos szövetségese a balkáni zavarok keltésére törekvő Angliának. Érthető is, hogy Olaszország megakadályoz minden olyan kisérletet, amely megzavarhatja a földközitengeri államok békéjét és semlegességét. Fokozta a görögországi idegességet a Helli nevü görög cirkáló titokzatos megtorpedózása is. Az olasz sajtó a balkáni béke biztositása miatt erőteljesen hangsulyozza, hogy Róma tisztázni akarja a helyzetet. Ez Görögország mai arculata.

Az európai viharsarok felett tehát megint gyülekeznek a háboru fellegei. Görögország jelenése elérkezett. Itália és a világ népei békét óhajtanak Európa e részén. *Görögországnak felelnie kell, vajjon semleges marad-e vagy pedig beáll a küzdők közé! Ettől a felelettől függ Görögország holnapi arca...*

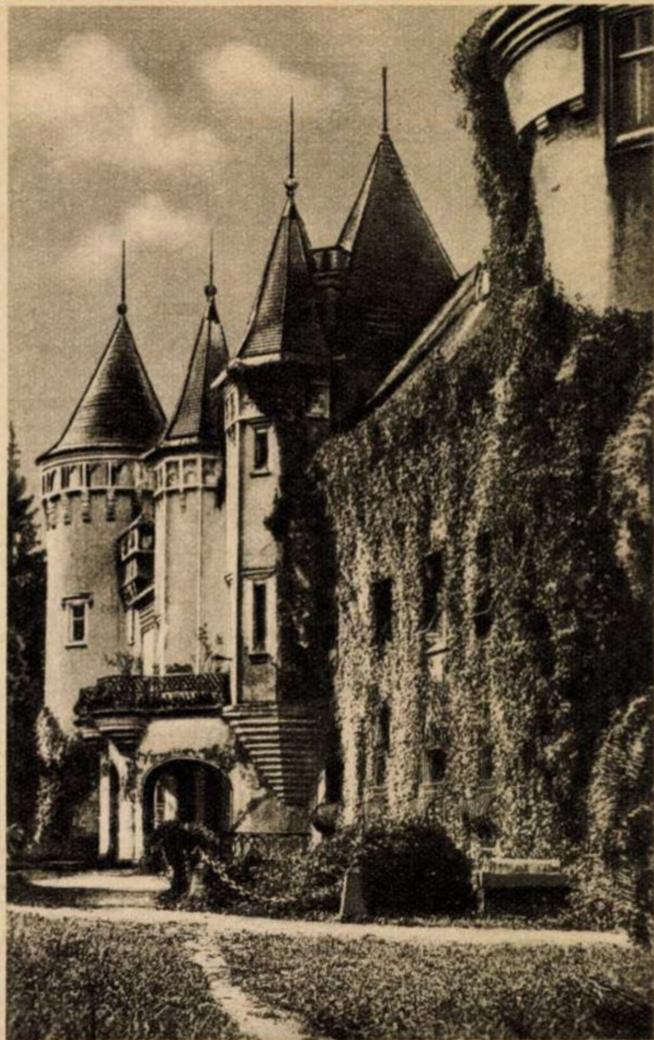
Bárd.

Nagyszalonta.

Nagybánya.

Nagykároly.

Kézdivásárhely.

Csíkszereda.

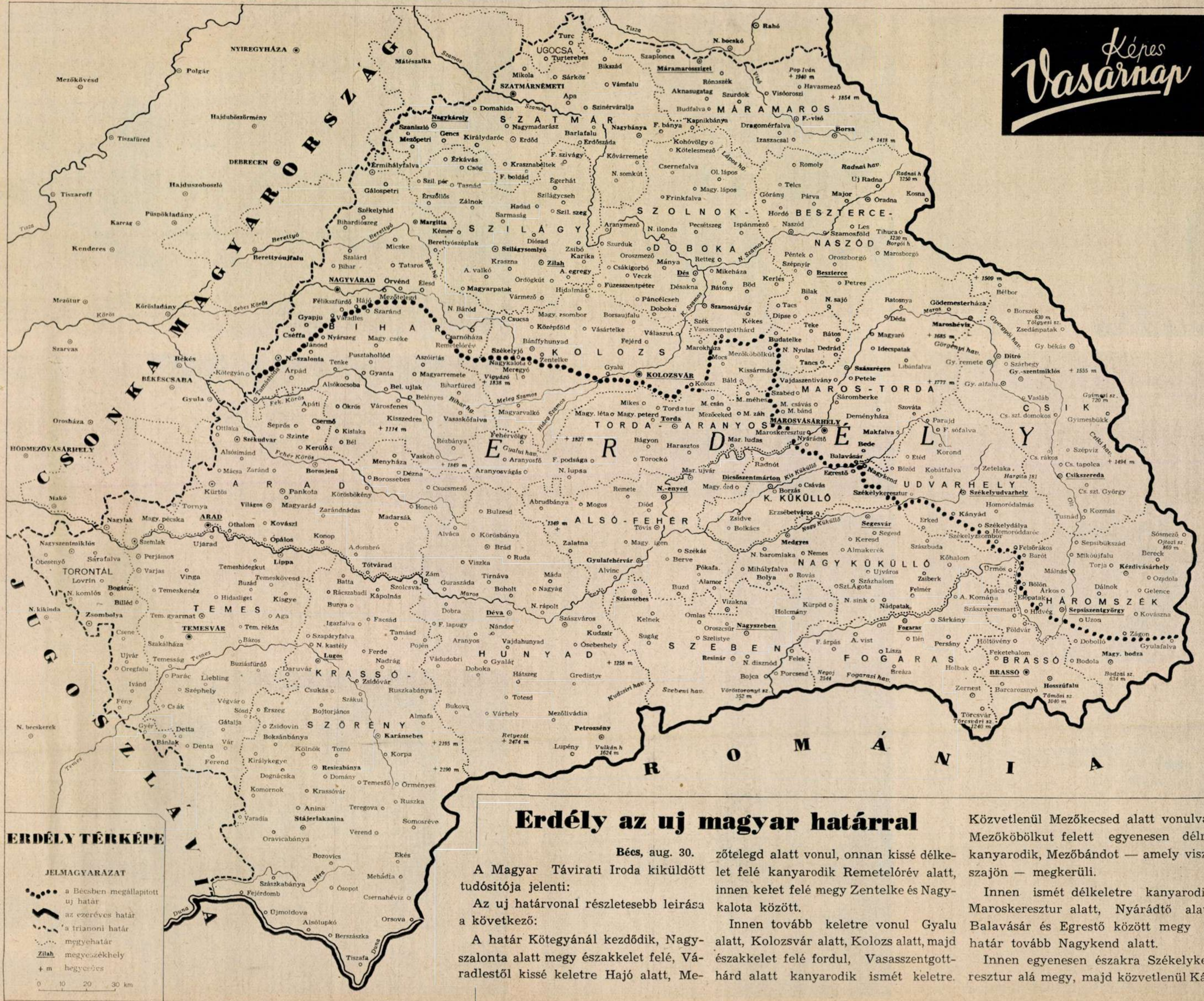
Sepsiszentgyörgy.

Székelyudvarhely.

Dés.

Visszatért vármegyéink területe és lakossága

az 1930. évi legutóbbi román népszámlálás alapján:

Vármegye	Visszatért terület, km²	A visszatért lakosság száma
Beszterce-Naszód	4326	150.000
Bihar	kb. 5000	kb. 400.000
Csik	4993	150.000
Háromszék . .	kb. 2500	kb. 130.000
Kolozs	kb. 3800	kb. 300.000
Máramaros . .	3381	165.000
Maros-Torda .	4856	290.000
Szatmár . . .	kb. 2100	kb. 150.000
Szilágy	5191	350.000
Szolnok-Doboka	3965	220.000
Torda-Aranyos .	kb. 1000	kb. 50.000
Udvarhely . .	2977	130.000
Összesen:	kb. 44.000	kb. 2,500.000

Visszatért városok

az 1930. évi, legutóbbi román népszámlálás szerint megállapitott lakosszám sorrendjében:

Kolozsvár	98.569
Nagyvárad	82.355
Szatmárnémeti . . .	49.917
Marosvásárhely . . .	38.116
Máramarossziget . .	27.684
Nagykároly	16.085
Dés	15.311
Nagyszalonta	15.176
Nagybánya	13.986
Beszterce	13.251
Gyergyószentmiklós .	10.948
Sepsiszentgyörgy . .	10.942
Szászrégen	9.182
Székelyudvarhely . .	8.592
Zilah	8.154
Szilágysomlyó . . .	7.496
Szamosujvár	6.659
Bánffyhunyad . . .	5.450
Kézdivásárhely . . .	5.147
Csikszereda	5.014
Felsőbánya	4.153
Naszód	3.527

Erdély az uj magyar határral

Bécs, aug. 30.

A Magyar Távirati Iroda kiküldött tudósitója jelenti:

Az uj határvonal részletesebb leirása a következő:

A határ Kötegyánál kezdődik, Nagyszalonta alatt megy északkelet felé, Váradlestől kissé keletre Hajó alatt, Mezőtelegd alatt vonul, onnan kissé délkelet felé kanyarodik Remetelórév alatt, innen kelet felé megy Zentelke és Nagykalota között.

Innen tovább keletre vonul Gyalu alatt, Kolozsvár alatt, Kolozs alatt, majd északkelet felé fordul, Vasasszentgotthárd alatt kanyarodik ismét keletre. Közvetlenül Mezőkecsed alatt vonulva, Mezőköbölkut felett egyenesen délre kanyarodik, Mezőbándot — amely viszszajön — megkerüli.

Innen ismét délkeletre kanyarodik Maroskeresztur alatt, Nyárádtő alatt Balavásár és Egrestő között megy a határ tovább Nagykend alatt.

Innen egyenesen északra Székelykeresztur alá megy, majd közvetlenül Kányád alá, Székelydálya, Homoróddaróc, Székelyzsombor és Felsőrákos alatt eléri az Olt folyót.

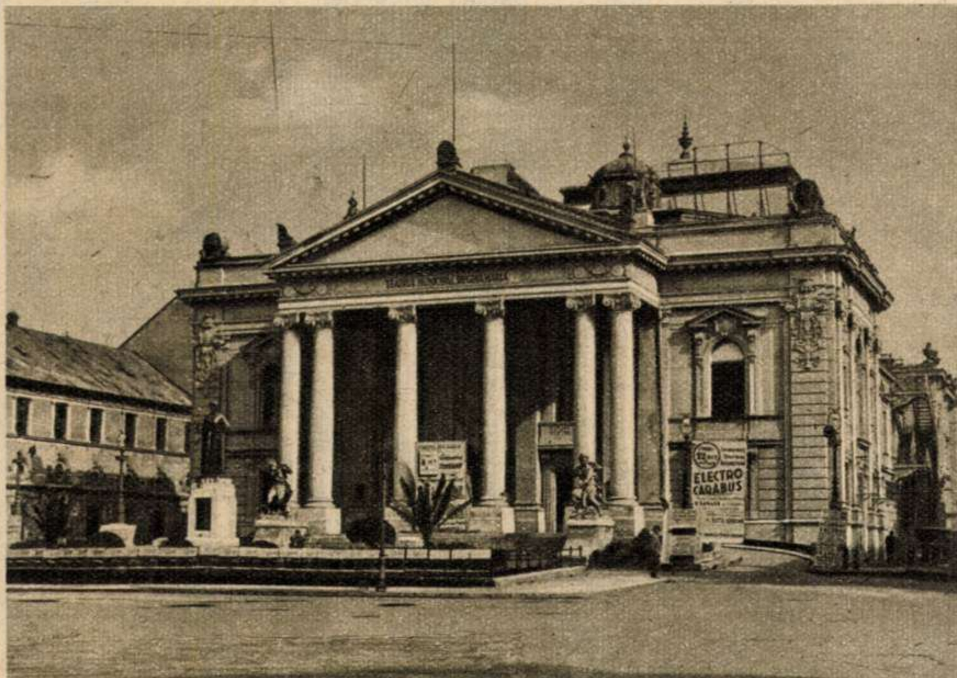
A folyó mentén dél felé fordulva, Bölön alatt fordul ismét délkeletre. Előpatak. Uzon, Nagypatak alatt, Zágon alatt egyenesen keleti irányban fut rá a történelmi határra. Innen északra fordulva a mai magyar-orosz határ sarkáig a régi történelmi határ lesz ismét az ujonnan megállapitott határ.

A Királyhágó.

Kolozsvár.

Nagyvárad.

Szatmárnémeti.

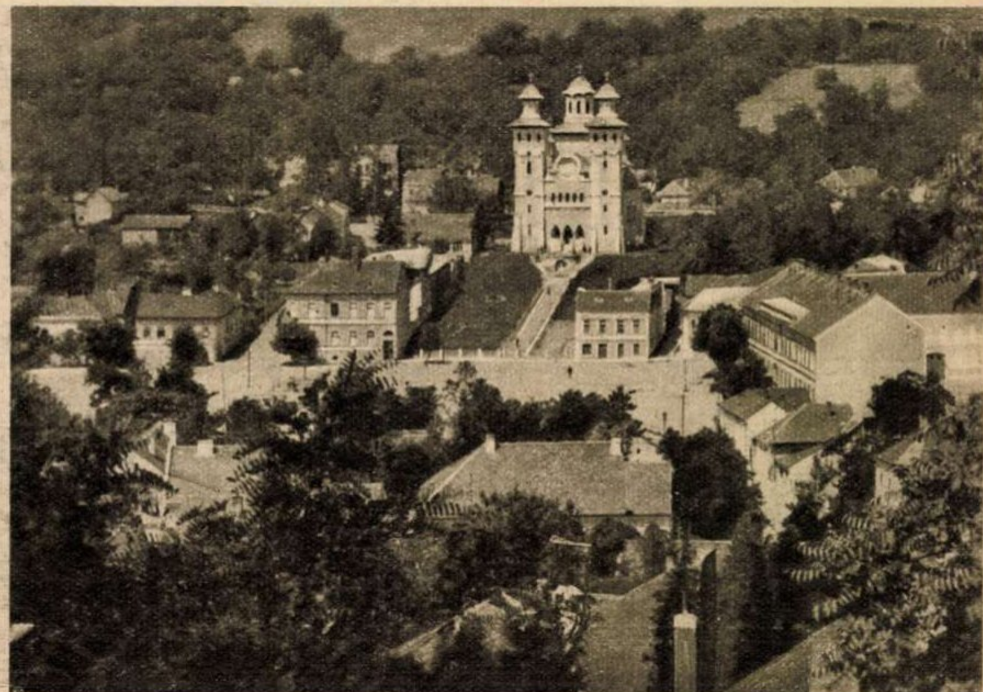
Máramarossziget.

Beszterce.

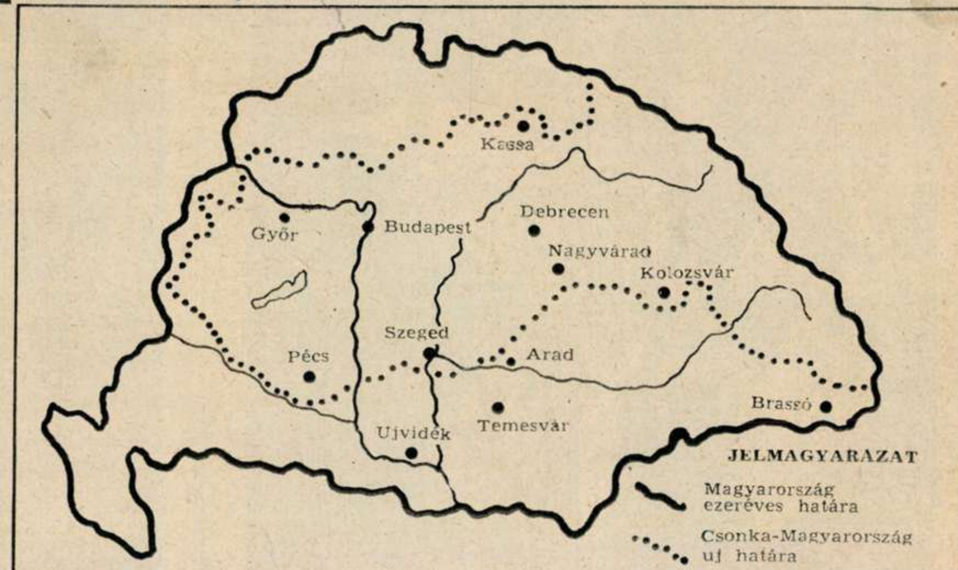

Abrudbánya.

Zilah.

Képes Vasárnap

JELMAGYARÁZAT

- magyar
- román
- német
- egyéb
- lakatlan és aránylag lakatlan terület
- a Bécsben megállapitott uj határ

Erdély néprajzi térképe

Térképünk ezen az őszies napon forrón időszerü. Erdély néprajzi térképe, amely gróf Teleki Pál miniszterelnök hires térképe nyomán készült.

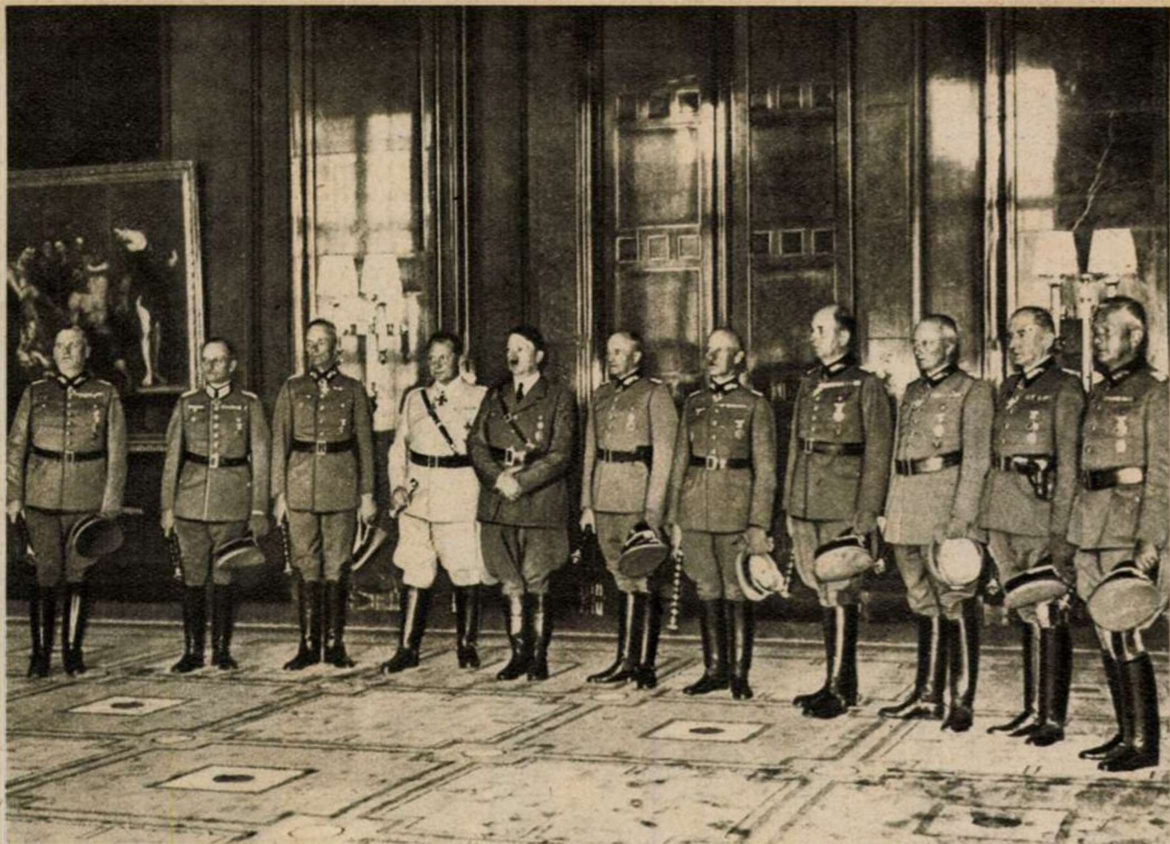
A párisi béketárgyalások idején nagy sikere volt az ugynevezett „Teleki-térképnek“, amely egészen uj módszerrel — lakatlan helyek üresen hagyásával — igyekezett tiszta és igazságos képet adni Magyarország nemzetiségi viszonyairól. A mellékelt térképen Erdély nemzetiségi rétegeződését ennek a térképnek alapján igyekszünk bemutatni. Gróf Teleki Pál eredeti térképe és a miénk között a különböség az, hogy Teleki szinekkel dolgozott, mig mi a lapnyomás technikájának megfelelőleg a különböző szinek helyett árnyalást alkalmaztunk.

Tudvalevő, hogy ennek a térképnek különös szerepe volt a párisi béketanácsnak azon az ülésén, amelyen Apponyi Albert emlékezetes történelmi jelentőségü expozéját elmondotta. A magyar békedelegáció a békefeltételeket az expozét megelőző napon kapta kézhez. Az expozé napján délelőtt Apponyi nagy beszédére készült és közben a piros, zöld, sárga térképpel átment Teleki szobájába. „Nem tudnád nekem erre hamarosan rárajzolni az uj határokat?“ — kérdezte tőle. „Dehogynem!“ — felelte Teleki és kék ceruzával hevenyészve meghuzta a térkép magyar lakosságot jelentő vörös foltjait keresztülvágó határvonalat. „És most“ — kérdezte Apponyi — „ott, ahol nagyobb vörös folt rekedt a határon kivül, meg tudnád mondani, hogy ezek a foltok hány magyar léleknek felelnek meg?“ Teleki Pál ezt is megmondta, sőt a számokat a vörös foltok megfelelő részébe is beirta. Ez a hevenyészve készült vázlat csak Apponyi használatára készült.

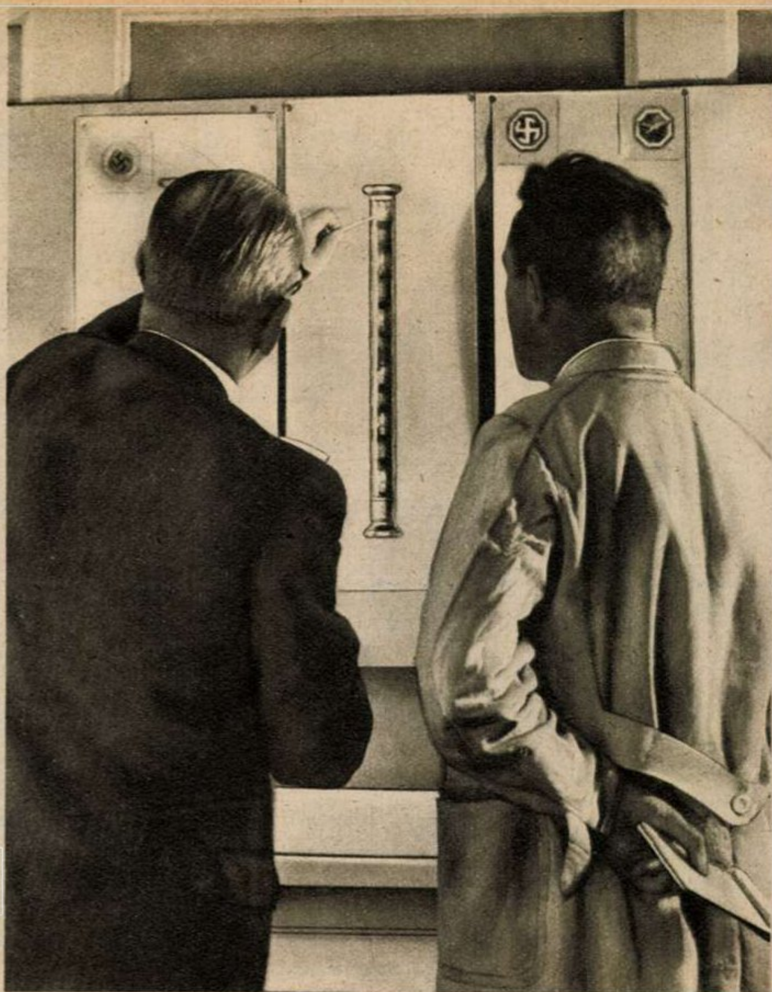
Apponyi azonban azt a beszédéhez készült jegyzetekkel együtt betette az irattáskájába. Mármost az expozé elmondása után az történt, hogy Lloyd George váratlanul engedélyt kért az elnöklő Clemenceautól arra, hogy kérdést intézzen Apponyihoz. Kérdése igy hangzott: „A Magyarországnak kijelölt határokon tul laknak-e egy tömbben magyarok?“ — „Oh, igen — felelte Apponyi — és ezt térképen is megmutathatom.“ Fogta a térképet, kiteritette Lloyd George elé az asztalra, a legfőbb béketanács tagjai körülöttük csoportosultak.

Bizonyos, hogy ha a győzők diktátoraiban valaha is megmozdult a lelkiismeret, erre először Teleki térképe adott nekik okot és alkalmat. Az elmésen ujszerü térkép azóta is nagyszerüen szolgálta a magyar igazságharc ügyét. Bizonyosan ott volt a bécsi Belvedere-palotában is most, amikor négy nemzet felelős államférfiai néztek a cáfolhatatlan térkép szineire.

Érdekes és nagyon tanulságos, ha a néprajzi térkép adatait nézzük az uj határvonallal. Az uj határ nagyjában a néprajzi határokat követi, de maradtak jelentős magyar tömbök a határon tul is. A magyarságnak hosszu husz esztendő után igazságot szolgáltattak. A magyar igazság győzött Bécsben. Erdély jórésze hazakerült. Amikor ránézünk a térképre, azt is mondhatjuk, győzött a térkép.

Hitler a német véderő uj marsalljaival.

A művészek megbeszélik az uj marsallbot tervét.

Marsallok és marsallbotok

Hitler, a Németbirodalom vezére és kancellárja, nemrégiben felemelő ünnepség keretében nevezte ki a véderő uj marsalljait, akik a hadjárat eddigi során fegyvertényeikkel rászolgáltak erre a nagy kitüntetésre. Hivatalos rangjuk most már „Generalfeldmarschall“, azaz magyarul *vezértábornagy,* a legmagasabb rang a német hadseregben.

Érdekes ennek a rangnak és a szónak a multja. Ősi alakja, a latin *marescallus,* eredetileg az udvari istállók és a lóállomány legfőbb felügyelőjét jelentette. A frank királyok idején az udvari háztartás vezetőjét hivták igy. Az udvari ünnepeken ő irányitotta a rendezés munkáját. Később azután eredeti feladatát mind kevésbbé békés szerepkörrel cserélte fel. Elkisérte a királyt a háboruba s ott a hadak legfőbb vezérletét látta el. Igy lett a francia *maréchal* hadseregfőparancsnok, a német *„Feldmarschall“* pedig tábornagy.

Hatalmának külön jelképe is van: a nemes fából készült, pazar diszitésü *marsallbot.* Készitésére minden időben nagy gondot forditottak s az mindig komoly művészi feladatot jelentett. A német véderő főtábornagyai számára, a Führer rendeletére, uj marsallbot-mintát dolgoztak ki Berlin egyik vezető aranyművesműhelyében. A bot testét szines bársony boritja; a szárazföldi hadsereg marsalljaiét piros, a tengerészeti és légimarsallokét pedig kékszinü. A diszités sas- és vaskereszt-jelvényekből áll; alul-felül pedig aranyból készült gombban, illetve veretben végződik a bot. Ezek a veretek valóságos remekei az aranyművességnek és a hatalmi jelképet igazi ékszerré avatják. A felső veret, aranybetükkel, ajánlás formájában a tulajdonos nevét hordozza, például ilyenformán: „Brauchitsch főtábornagynak — a Vezér.“ Az alsó veret a kinevezés keltét tünteti fel és ezt a felirást: „A nagynémet nép szabadságharca alkalmával.“

Egy-egy ilyen diszes alkotmány sulya megüti az egy kilót; érthető ennélfogva, hogy tulajdonosuk csak különleges alkalmakkor használja. Mindennapi használatra egy egyszerübb kivitelü „pótmarsallbot“ szolgál, mely csak negyedannyit nyom. Ennek felső verete ezüstből készült s arany-sasok diszitik. Rajta van a tulajdonos rangjelzése és neve is.

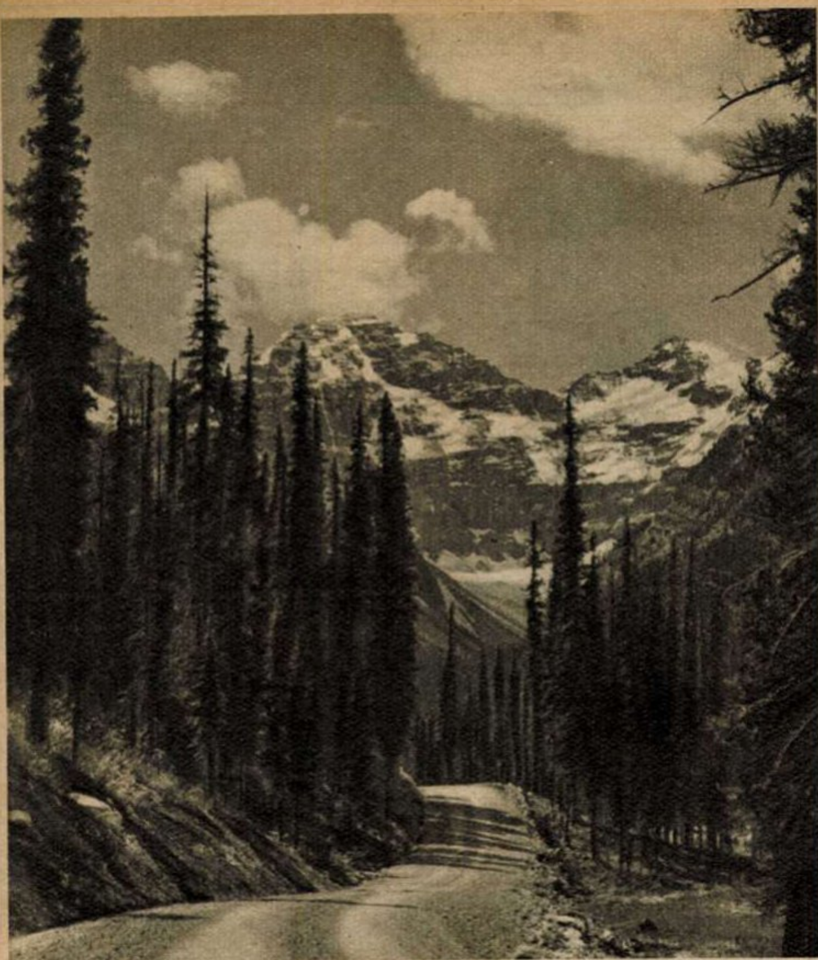
Aprólékos, művészi munka a bot kidolgozása.

A marsallbot gombja aranyból készitett, finom kidolgozásu ékszer.

A díszes marsallbot súlyos alkotmány s ezért csak ünnepélyes alkalmakkor kerül kézbe. Mindennapi használatra ez az egyszerübb kivitelü „pótmarsallbot“ szolgál.

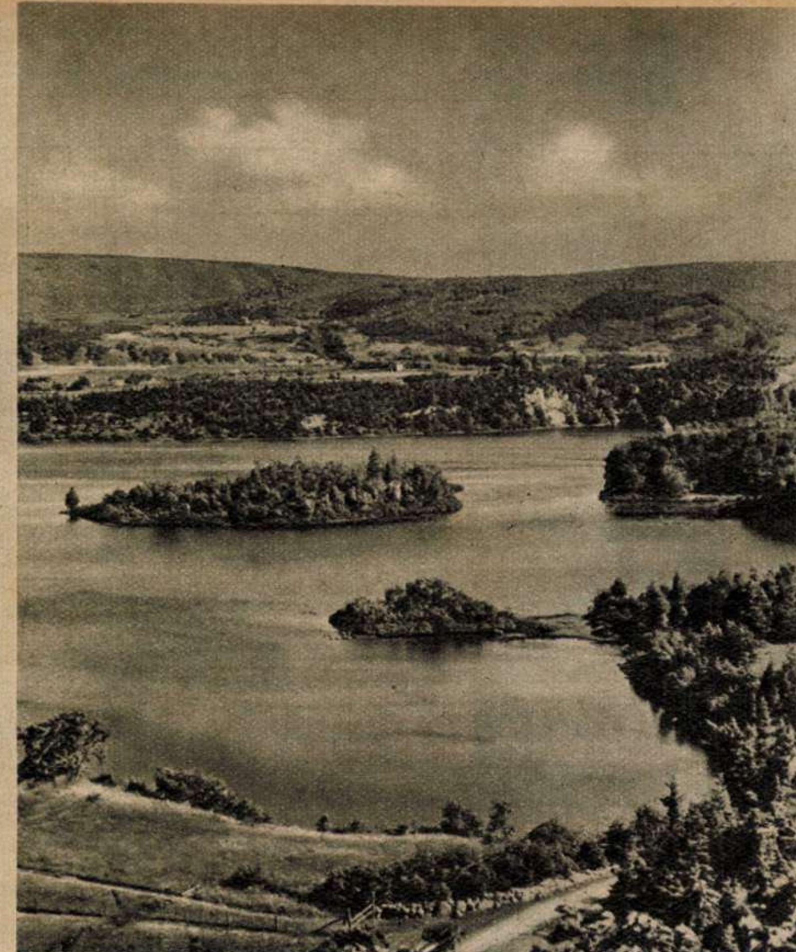
Az Athabaska-csúcs.

A Maligno-kanyon.

A Rund[illegible]e-hegy.

Uj-Skóciai táj.

Az Athabaska-vizesés.

Ottawa a parlamenttel. — Alsó kép: Vancouver látképe.

Kanada

Ha európai fogalmak szerint nézzük Kanadát, a földjét, népét, éghajlatát és életberendezéseit, akkor nagyon ferde képet kapunk róla.

Elsősorban is az a számunkra a legkülönösebb, hogy akkora területen, mint egész Európa, mindössze 11 millió ember lakik, ennek is kilenctizedrésze egy aránylag kis területen, a nagy tavak és a Szent Lőrinc-folyó mentén. De hogy ez a „kis" terület is mekkora, arra elég az a hozzávetőleges adat, hogy a Nagy tavak közül kettő együttvéve már nagyobb, mint a mai egész Magyarország, a Szent Lőrinc-folyó pedig kereken 3800 kilométer hosszu és óceánjáró hajók is közlekedhetnek rajta.

Kanadáról annyit mindenki tud, hogy rengeteg és kitünő minőségü buzája terem. A kitünő buzatermés annak köszönhető, hogy a soha azelőtt meg nem munkált őstalaj ma még teljes termő erejével érleli a buzát és az éghajlat is rendkivül kedvező, mert csaknem programszerüen váltakozik az eső és a száraz, meleg napfény.

A kanadai éghajlat is más, mint amihez Európában hozzá lehetünk szokva. Kanada nagyvárosai közül kettő, Montreal és Quebec földrajzilag délebbre fekszenek, mint Budapest, az évi átlagos hőmérsékletük mégis jóval alacsonyabb. Budapesten 9.6 C., Montrealban 5.6, Quebecben 3.7 C. A nyár ott is forró, mint nálunk, de jóval rövidebb, a tél viszont hosszu és jóval hidegebb. Ezekután el lehet képzelni, milyen időjárás lehet az északibb vidékeken.

Kanada igazi aranybányája Angliának, a szó szoros értelmében is, mert Dél-Afrika után Kanadában vannak a leggazdagabb aranybányák. Erdő talán az egész világon Kanadában van a legtöbb, olyan végeláthatatlan őserdők, amelyekben soha nem járt még ember, nemhogy irtották volna. Természeti szépségek dolgában Kanada vetekszik az Egyesült Államokkal, mert 32 kisebb-nagyobb Nemzeti Parkja van s mindegyik valóban páratlan látványosságokkal dicsekedhet. A Rocky Mountains, a Sziklás hegység egymagában nagyobb hegyvidék, mint Európában az Alpok hegyvidéke. A Niagara vizesés, amelyet általában mindenütt az Egyesült Államok javára könyvelnek el, nagyobbik részében kanadai. A 900 méter széles vizesésből ugyanis 600 méteres rész Kanadáé. Ha azt is feljegyezzük, hogy a legnagyobb város Montreal, amely 820 ezer lakosával megközeliti Budapest nagyságát, de nem ez a főváros, hanem a [illegible]

[illegible] indössze 138.000 lakosu Ottawa, amely a kanadai városok sorában nagyságra az ötödik helyen áll, sikerül valami kezdetleges külső képet alkotni arról a hatalmas birodalomról, amelyről ma annyi szó esik, a legkülönbözőbb megvilágitásokban.

Az angol korona birtokai között egyik legértékesebb: Kanada. A brit birodalomnak a spanyol örökösödési háboru után jutott birtokába. Az utrechti béke juttatta angol kézre az addig francia gyarmatbirtok Kanadát. Anglia rögtön felismerte az uj dominium roppant értékeit. Ebből a szempontból határozta meg Kanada politikai jogait. Ami a legszembetünőbb, *Kanada* az angol gyarmatok között *teljesen önálló.* Politikailag, gazdaságilag, [illegible] még pénzügyi tekintetben is. Érdekes, hogy ilyen nagymérvü önállóság mellett is, *Kanada a Brit birodalom leghűségesebb dominiuma.* Minden kérdésben teljesen alkalmazkodik a szigetország irányelveihez. Kanada az uj háboru első napjaiban már csatlakozott az angol politika céltüzéseihez. Németországnak éppugy hadat üzent, mint Anglia. Kanadai csapatok a legelső gyarmati egységek sorában érkeztek a szigetországba.

Kanada a birodalom legfontosabb nyersanyagforrása. A világhirü kanadai Manitoba-buza jelzi e földrész gazdasági értékét. Valóságban itt van Anglia éléskamrája. Nikkelbányászata szintén elsőrendü. Különösen fontos ez a hadviselés szempontjából. Nem kisebb a jelentősége Kanadának hadászati szempontból sem. Anglia ezt a területet tekinti a legbiztosabb hátvédjének. Az angol hadiipar utánpótlása innen bonyolódik le. Jelenleg is hatalmas hadianyaggyárak épitését tervezik, a szigeten veszélyben forgók pótlására. Kanadában képezik ki az angol légi haderő legénységét. Repülőgép- és főleg repülőgépmotorgyáraiban megfeszitett munka folyik. A legnagyobb jelentősége mégis abban van, hogy *összekötő kapocs Amerika és Anglia között.* Az angolszász népek között a szellemi kapcsolatok sohasem szakadtak meg. Sőt, ezek a kapcsolatok mindjobban elmélyültek. Az elmult világháborut az Egyesült Államok belépése döntötte el. Az uj európai háboru iránt is állandóan fokozódó érdeklődés mutatkozik Amerikában. Itt jelentkezik a szigetországhoz teljes hűséggel viseltető Kanada szerepe. *Összekötő és közvetitő a semleges Egyesült Államok és Anglia között.* Ez a közvetitő szerep különösen kidomborodik azokon a tárgyalásokon, amelyeket az USA és Kanada folytatnak s amelyeknek célja a közös védelem. Hogy gyakorlati szempontból ez a védelmi együttműködés voltaképpen mit jelent, az egyelőre áttekinthetetlen.

Quebec a Szent Lőrinc-folyóról nézve. — Alsó kép: Toronto.

Alsó képek: bölények. — Jobboldali kép: bensz[illegible]ülött csendőr (blackfeet indián) feleségével.

Felvétel a balatonfüredi autókatasztrófáról: a felborult taxi, amelyben Pethő Sándor utazott. (Foto Kója Béla). *Alsó kép: a ravatalnál Hegedüs Gyula bucsuztatja Pethő Sándort.*

Pethő Sándor

Vasárnap délben Balatonfüreden autószerencsétlenség áldozata lett Pethő Sándor, a *Magyar Nemzet* volt főszerkesztője. Vendégeit akarta hazavinni egy autótaxin, az utkeresztezésnél összeütközött gróf Nemes Vince kocsijával. Az összeütközés olyan szerencsétlen volt, hogy Pethő Sándor azonnal szörnyethalt.

Kifürkészhetetlen isteni végzetszerüség elragadta közülünk Pethő Sándort, a magyar ujságirás díszét és büszkeségét, alkotó pályája közepén. Pethő Sándort beiktathatjuk a magyar ujságirás legnagyobbjai, a halhatatlanok közé, neve ott ragyog a magyar ujságirás legnagyobb nevei: Szalay László, Csengery Antal, Kemény Zsigmond, Beksics Gusztáv, Kaas Ivor, Rákosi Jenő nevei között.

Történetiró és köziró volt, de mint történész is inkább volt köziró, nem a szigoruan tárgyilagos és elemző történész. De ez a lirai és erősen szubjektiv lelkület adta tollának határozottságát és erejét. Asboth János és Beksics Gusztáv nagyszerü tudományos felkészültségével irta megkapó neobarokk-stilusban művészi cikkeit. A napi problémákat villámgyorsan, remekül ragadta meg s megvolt benne az ujságirónak egy másik nagy erénye és adománya: a készenlét. Nem sokat gondolkodott, nem sokat töprengett, annyija volt önmagában. Kevesen szolgálták még olyan tisztán és rendithetetlen hittel a magyar nemzet ügyét, mint Pethő Sándor. Mély hitét nemzeti multunkból meritette. Nagy nemzeti eszményképe elsősorban a költő Zrinyi Miklós volt. Nagy hatással volt reá a roppant kulturáju nagy és bölcs elme, az ifjabb gróf Andrássy Gyula, akihez meleg barátság kapcsolta. Itéletét nem zavarták meg uj fellengzős elméletek, divatos politikai és gazdasági irányok. Bátran hirdette azt a meggyőződését, hogy a magyar jövőt csak a nemzeti hagyomány és a magyar nemzeti géniusz politikai alkotásainak szilárd talaján lehet felépiteni. Minden hivatást betöltő nemzetnek meg kell teremteni a maga sajátos nemzeti kulturáját, s ugyanakkor a maga sajátos politikai és társadalmi életformáit is meg kell teremtenie.

Pethő Sándortól származik a szentistváni gondolatnak helyes és korszerü értelmezése, amely az ő felfogása és valamennyiünk felfogása szerint, akik ezt a gondolatot magunkévá tettük, azt jelenti, hogy a dunavölgyi békét és egyensulyt csak Szent István Magyarországa biztosithatja, amely Szent István szellemében békés lakóháza lenne az ittlakó összes népeknek. Gazdag irodalmi munkásságából a legértékesebbek művészi portréi. Tisza Istvánról és Prohászka Ottokárról ő irta a legszebb, legigazibb jellemzést, a Viharos emberöltő cimü könyvében.

Pethő Sándor arcképe.

Két hit egyesült Pethő Sándor lelkében, az egyik a magyar hit, a magyar nemzet jövőjében való hite, bár gyakran emésztette őt is az a gondolat, hogy vajjon nem Ady Endre Eltévedt lovasa vagyunk-e és őseink rossz helyen alapitottak hazát. A másik hit vallásos hite volt. Jó katolikus volt Pethő Sándor, türelmes, megértő a más felekezetüek iránt. Ahhoz a katolikus irányzathoz tartozott, melynek Apponyi Albert volt a közelmult nagy magyar szellemei közül a legkiválóbb megszemélyesitője. E sorok iróját több évtizedes barátság füzte Pethő Sándorhoz, az isteni eleveelrendelésben hivő kálvinistát a hivő katolikushoz. Sokat vitatkoztunk vallási kérdésekről, de mindig meg tudtunk egyezni valami felekezetek felett álló keresztény vallási elvben. Sikerei nem tették soha elbizakodottá, a fényes tehetségü iró jó ember, jó barát volt. Elhunyta a magyar ujságirásra pótolhatatlan veszteség.

Balla Antal.

Megépült a bagdadi vasut utolsó szakasza

A század elején az okok között, amelyek a világháborut kirobbantó feszültséget előidézték, hosszu ideig játszott nagy szerepet *a bagdadi vasut*. A németek kelet felé irányuló terjeszkedési terveinek valóságos jelképe volt ez a hatalmas műszaki alkotás, amely azonban majdnem négy évtizeden át maradt befejezetlen. Háborus idők és politikai surlódások szakitották meg többizben a munka menetét, de most, harminchét esztendő után megépült és átadták a forgalomnak a legutoljára elkészült szakaszt is iraki területen, *Tel Kucsuk* és *Beidzsi* között.

Végre megszakitás nélkül vasuton lehet végigjárni a két és félezer kilométernyi távolságot, a Boszporustól egészen a Perzsaöböl északi kikötőjéig. Eddig az utas Isztanbul kisázsiai pályaudvaráról, *Haidar pasa* állomásról elindulva, az anatoliai vasuton és a bagdadi vonal északi szakaszán át csak *Tel Kucsukig* jutott. Ott Irak északi határán ki kellett szállnia a Taurusz-expresszből. Az áruforgalom Tel Kucsuknál teljesen megszakadt, a személyforgalmat pedig részint a sivatagi autobuszjáratok, részint helyi vasutak segitségével bonyolitották le Bagdadon keresztül. A most megépült szakaszt már átadták a forgalomnak és amióta a megnyitóünnepség lezajlott, lehetővé vált, hogy Észak-Európa bármelyik pontján beülve a kényelmes vasuti kocsiba, robogjunk végig a Perzsa-öbölig, India kulcsáig.

Nemcsak az egész vasutvonal, hanem a legutolsó részlet megépitésének története is maga egy darab világtörténelem. 1912-ben, kilenc évvel az első kapavágás után, délről kezdték el ennek a vonalrésznek az épitését. Hosszas huzavona és bonyodalmak után gyors elhatározással ezzel akarták befolyásolni Angliát, amely mindenképpen igyekezett megneheziteni a német gazdasági törekvések érvényesülését a Közel-Keleten, főleg Törökországban. Számitottak arra is német részről, hogy a munka megindításával sikerül rábirni Angliát a tényleges közreműködésre. Végül csakugyan megállapodás jött létre Németország és Anglia között. De hamarosan kitört a világháboru és véget vetett a békés együttmunkálkodásnak.

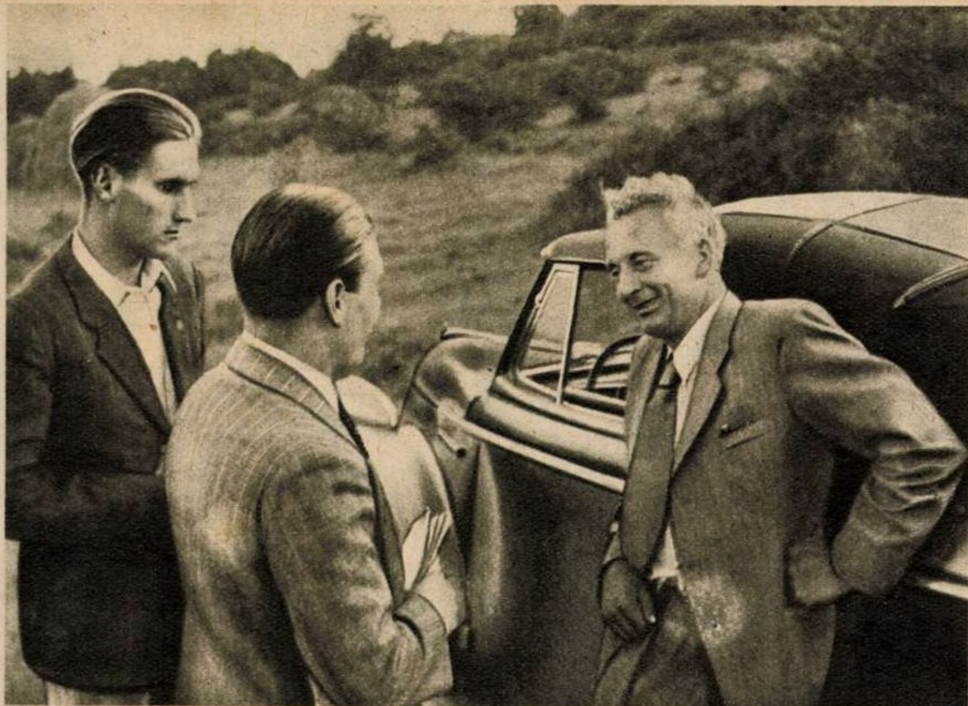
Időközben a vasutvonal északi szakaszán *Isztabulat* állomásig haladtak előre az épitkezéssel, amely Bagdadtól északra van hatvan kilométerre. A világháboru kitörésekor nem is hagyták abba az épitkezést, hónapokig folyt tovább a munka és 1914 végéig elérték Bagdadtól északra száz kilométer távolságban *Szamarra* zarándokhelyet. Ott azután megszakadt az épitkezés. A később bekövetkezett háborus fejlemények közepette a töröknek gondjuk volt arra, hogy a vasutat az előnyomuló angolok ne használhassák. Ezért a török csapatok visszavonulásuk alkalmával használhatatlenné tették a fontosabb üzemi berendezéseket, főleg a vizellátásra szolgáló telepeket. Az angolok természetesen a terület birtokbavétele után folytatták a vasutépitést. Ez többszörösen fontos volt számukra. Ezen a réven sikerült rátenni a kezüket a fegyverszüneti szerződés megkötése után, annak kifejezett rendelkezései ellenére, a nagyértékü *moszuli olajvidékre.*

Már a háboru alatt, 1916-ban, szerződés jött létre Franciaország és Anglia között, amely Elő-Ázsia felosztásáról szólt a szövetséges hatalmak győzelme esetére. Ebben a szerződésben az akkori szövetségesek megállapodtak abban is, hogy a német Bagdad-vasutat, amely mindig vörös posztó volt szemükben, sohasem fogják befejezni, egyrészt, hogy megakadályozzák a további német terjeszkedést délkelet felé, másrészt a Közel-Kelet népeit elvágják a Közép-Európával való együttműködés lehetőségétől. A helyszinen érdekelt Franciaország a világháboruban létrejött megegyezés ellenére végül is belátta, hogy szüksége van az összeköttetésre kelet és nyugat között. A franciák épitették meg ujra *Nisszibin* és *Tel Sziun* között a vasutszakaszt és 1935 májusában átadták a forgalomnak azzal a rendeltetéssel, hogy a sziriai vasuti hálózat meghosszabbitásával Moszul felé egybekapcsolódjék az iraki vasuthálózattal. Az angolok erre azzal válaszoltak, hogy *Kalat Sergat* és *Beidzsi* között megszakitották a vasutvonalat és igy a legutóbbi fordulatig Beidzsi volt a bagdadi vasut déli felének északi végpontja.

1932-ben Irak, amely addig népszövetségi megbizás alapján ugynevezett mandátumi igazgatás alatt állott, az önálló államok sorába lépett és elsősorban saját érdekeit kivánta szolgálni. Legfontosabb feladatai egyikének tartotta, hogy Beidzsi és Tel Kucsuk között az összeköttetést megteremtse, mert arra belső gazdasági okokból szüksége volt. A felszabadult Irak területén a vasut tulajdonjogát Anglia egy ideig fenntartotta magának, csak négy év mulva, 1936-ban váltotta meg a vasutat Irak 400.000 font sterlingért. Időközben nagy buzgalommal fejlesztette közlekedési hálózatát, a nyugatanatóliai vasutat összekötötte Erzerumnál az orosszal, kapcsolat létesült az iráni és török vasutakkal.

Bekir Szidki kormánya nagy erélyel látott hozzá az önálló iraki királyság gazdasági megszervezéséhez. Elgondolásai alapján csakugyan megindult a munka, részben francia segitséggel. Az angol kormány még egy kisérletet tett az eredeti tervek keresztezésére, azt ajánlotta, hogy a kirkuki keskenyvágányu vasutat folytassák északi irányban Moszul felé. Ennek igen sulyos gazdasági következményei lettek volna az iraki kivitelre nézve, mert átrakodás nélkül nem lehetett volna szállitani. Hosszabb tárgyalások és számitások után az iraki kormány végül elhatározta, hogy *az eredeti, 1903-beli német tervet valósitja meg.* Csendben, de serényen haladt az épitkezés. Most pedig készen áll az a hatalmas, többezer kilométer hosszu közlekedési utvonal, amely lüktető, életadó főütőere lehet a majdan meginduló világforgalomnak.

Szentgyörgyi professzor oktatója társaságában a „Képes Vasárnap" munkatársával beszélget.

A vizsgarepülés előtt.

Szentgyörgyi professzor
a legujabb „C"-vizsgás vitorlázó repülő

Kék ködök ereszkednek le lassan a budai hegyekre. A láthatár erdőszegett szélén most bukott le a nap. Égővörös és sötétlila felhők állnak a hegyek mészkőtől fehér taréja felett. Fent a magasban, a Hármashatárhegy lejtője felett, mint széttártszárnyu óriási fehér madár száll keringve egy karcsu vitorlázó repülőgép...

A hegyre vezető ut meredekén felbug az autónk. Zugva csap el a szél mellettünk. Rohanunk, hogy felérjünk a sötétség beállta előtt. Még néhány mesteri körözést szeretnénk látni, hiszen nem mindennapi látványnak lehetünk tanui: Szentgyörgyi Albert, a Nobel-dijas professzor vezeti a karcsu vitorlást. Most teszi le a vitorlázó repülők „doktorátusát", az ugynevezett „C"-vizsgát...

Gyönyörüen száll a gép. Nemes körözéssel kering a lassan elszürkülő magasságban. Azután éles fordulatot ir le és lassan, méltóságteljes biztonsággal száll le a haragoszöld gyepre.

Mosolygós arccal, vidáman száll ki belőle az ujdonsült C-vizsgás vitorlázórepülő, dr. Szentgyörgyi Albert. Elsőnek oktatója üdvözli, meleg kézfogással gratulál a nagyszerüen sikerült vizsgához.

— Könnyü igy jó eredményt elérni — mondja a professzor mosolyogva —, ha valakinek ilyen pompás oktatója van...

Filep István, a világhirü tudós vitorlázó „tanárja" gyorsan közbevág:

— A vitorlázó repülésnél minden a tanitványtól függ... A professzor ur pedig tanitványnak is kiváló volt...

Vidám beszélgetés közben indultunk meg a hatalmas turaautó felé. Szentgyörgyi professzor siet, le a városba, de azért szivesen ád felvilágositást minden kérdésünkre.

— Hogyan jutott eszembe a vitorlázó repülés — egy pillanatra elgondolkozik —, tulajdonképpen egész véletlenül. Ugyanis minden esztendőben az Alpokban szoktam eltölteni a nyaramat... Az idén azonban szó sem lehetett, hogy kijussak... Még a nyár elején történt azután, éppen utaztam valahová, hogy kinéztem a vonatablakon és véletlenül megpillantottam a magasban egy vitorlázó repülőgépet... Ejha, jutott eszembe, most milyen pompás alkalom kinálkozna, hogy megtanuljam ezt az érdekes sportot...

Barátságosan nevet rá a mellette álló fiatal oktatójára.

— És hát igy kerültem ide, ezek közé a fiuk közé — folytatja — és igy töltöttem el velük két gyönyörü hetet...

— Két hét alatt jutott el professzor ur a C-vizsgáig? — kérdezzük csodálkozva. — Hiszen addig még két közbenlévő vizsgát, az „A" és „B" vizsgát is le kellett tennie...

— Hát bizony megdolgoztunk — veszi át a szót Filep oktató ur —, de meg kell hagyni, ilyen lelkes tanitvánnyal lehet is eredményt elérni.

— Nem érzett valami elfogultságot — kérdezzük az oktatót —, hiszen utóvégre mégis csak egy világhirü tudóst tanitott? Remélem megkülönböztetett tisztelettel bántak Szentgyörgyi professzor urral.

Szentgyörgyi Albert gyorsan közbevág:

— Én éreztem megkülönböztetett tiszteletet... És örömet, hogy a fiuk olyan kedvesek voltak és befogadtak maguk közé.

Elmondja azután, hogy két álló hétig sátorban laktak, a maguk főztjét ették, szóval ugy éltek, akár a cserkészek táborozáskor.

— Egyébként nem uj dolog nékem ez a nomád életmód — merül el emlékei között Szentgyörgyi professzor —, mert én már akkor is cserkészkedtem, mikor még a mai értelemben vett cserkészet ismeretlen fogalom volt nálunk. Az volt ám a szép világ... Az ember fogott egy botot, meg egy tarisznyát és nekivágott a hegyeknek... Napokig elcsavarogtam az erdőkben, mezőkön, réteken... De még ma is szeretek turázni...

Lassan egészen besötétedik. A hegyek fölött gyulladoznak a csillagok. Már felbúg a hatalmas túragép. Szentgyörgyi professzor ur ott áll az autója mellett. Egyik lábával már a lépcsőn áll, de még mindig felelget, kedvesen, közvetlenül.

— Szabad ég alatt, subán alszom, egyedül vezetem az autómat, turistáskodom, síelek... Egyetlen sport volt még, amit nem próbáltam, a repülés... Hát most azon is tulvagyok... Helyesebben — javitja ki szavait —, még igazán előtte, mert ezután kezdem csak el jobban a repülést...

— És a komoly studiumok — vetjük közbe —, az elmélyült kutatómunka, a tudomány.. Hogyan egyeztethető össze ezzel az aktiv sportélettel?...

— Most pihen a munka — feleli a világhirü tudós —, én ilyenkor gyüjtök erőt a komoly munkához. És igy felfrissülve, vig erővel fogok hozzá szeptemberben.

Felzúg a motor.

Szentgyörgyi professzor bucsuzik. Barátságosan fog kezet velünk. Mikor mégegyszer gratulálunk a jólsikerült vizsgájához, mosolyogva jegyzi meg:

—Nos, ha már van A, B, meg C vitamin, megszereztem melléjük az A, B és C vizsgát is...

A gép eltünik az ut kanyarjában. Pár pillanat mulva elhalkul a zaja is. Mellettünk valaki megjegyzi:

— Ez igen... Lám, a komoly tudományok mellett is lehet valaki vidám, jókedélyü, örökifju férfi...

Pados Pál.

A professzor ur gépe a levegőben. — Alsó kép: Szentgyörgyi professzor, a legujabb „C" vizsgás pilóta vitorlázó repülőgépében.

A sziget egyik legszebb része.

Egy csodás Dáhlia.

Bucsulátogatás a Nyárnál

Bucsuzni mentem a Nyárhoz. A szeszélyes szépasszony, aki az idén oly ritkán mutatta magát teljes bájában, bucsulátogatásomat kegyesen fogadta és mintha csak a válást akarta volna még fájdalmasabbá tenni, kacéran felöltözött legpompázóbb köntösébe. És ahol fogadott, az is legyönyörübb lakóhelye volt, hogy királynői szépségét még ragyogóbbnak lássam és emléke még sugarasabban merüljön majd fel a téli hónapok homályából.

A Nyárnak ezt a csodálatos lakóhelyét Margitsziget néven ismerjük és mintha a sok virágágy, gyepszőnyeg, facsoport, kertrészlet megannyi fejedelmi lakosztály volna, kék és arany mennyezetü csarnok és terem, amelyben pompázó ruháiba, palástjaiba és fátylaiba öltözve, fel és alá jár, álmatagon pihen Nyár királynő.

Udvarmestere vezetett végig a lakosztályok során, a kedves és tudós főkertész, aki elmondta nekem, hogy a Királynőnek itt, ezen a gyönyörü lakóhelyén, közel egymillió alattvalója él, amikor érkezik, tavasszal, 700.000, amikor bucsuzik, kora ősszel, ujabb 200.000 növény. Ezek az alattvalók 250 féle virággal diszitik őfelsége ruháit, csarnokait, pazar szőnyeget teritve könnyü lábai alá. Százezer szinből sződik ez a szőnyeg, a magyar nyár tarka virágszőnyege. Rózsaszin, lila, sárga, vörös *cineák*, lángoló *salviák*, kék, fehér, violaszin, sávos, pettyes *verbénák*, *dáhliák*, *georginák* — ki győzné felsorolni? Van-e még királynő, akinek perzsaszőnyegei felérnének ezzel a bársonypuha, ezerszinü, ezerillatu szőnyeggel? És lám, Nyár királynő is halad a divattal. Itt van például a kénsárga *bársonyka*, amelyet először visel az idén és itt van a zománcfényü *cellosia*, amelyből eddig csak aranyszinüt viselt, de az idén már sötétbiborszinüt is.

Ahogy végighaladok palotáján, itt-ott kedves állataival is találkozunk. Félénk őzek nyitják rám csodálkozó szemüket, káprázatos pompáju aranyfácánok rebbennek tova. Aztán a Királynő legpompázóbb „termei" nyilnak meg előttem, mintha csak a titokzatos Indiába vitt volna el a keleti mesék repülő szőnyege: a lótuszok hallgatag zöld tavát kék, rózsaszinü és elefántcsontszin virágkelyhek boritják és szinte látom, amint Nyárkirálynő éjszaka, a hold ezüstjében végigszökell virágról virágra, levélről levélre, de még a viztükör sem rebben meg léptei nyomán. Megnyilik előttem a sziklakert, háromszáz fajta hegyvidéki növényével és amikor a sok szintől, illattól már megmámorosodtam, ugy érzem: előttem áll a Királynő maga is.

Előttem áll, mosolyog, bucsut int kezével s eltünik, mint egy látomás, Eltünik, igen, mint a Nyár. Kezemben egy csokor virág, emlék, mely tűnő, mint ő maga... Szóhoz sem juthattam, pedig egyre arra készültem, hogy lábai elé vetem magam és megkérem: maradjon még, ne hagyjon el bennünket, oly keveset láttunk szépségéből az idén...

(—thy)

Aranyfácánok. — Alsó képek: a Képes Vasárnap munkatársa eteti az őzikét. Középső kép: pompás vizirózsák nyilnak a tóban. Jobboldali kép: virágok. **(Vajda Pál R. felvételei.)**

Gróf Csáky István külügyminiszter szerdán este különvonaton Bécsbe utazott, ahol Ribbentrop német és gróf Ciano olasz külügyminiszterrel megbeszélést folytatott. A külügyminiszterrel utazott gróf Teleki Pál miniszterelnök, aki mint megfigyelő volt jelen a megbeszélésen. A Keleti pályaudvaron készült fényképen balról jobbra: gróf Csáky István, gróf Teleki Pálné, gróf Teleki Pál és gróf Csáky Istvánné.

Lengyel Gabriella hegedüművésznő Beethoven hegedüversenyét játssza. — Valahonnan Európából világhires zenekar kiséri a legujabb Orion-rádión.

Studio Várkonyi felvétele.

Az ismeretlen nő

Megállt a Halászbástya kőlépcsőjén és körülnézett. Az ég kéken izzott, frissen, üdén csillogott a város. Nem sokáig gyönyörködhetett, mert a Bástya erkélyén egy fiatal hölgyet pillantott meg, aki fényképezőgépével foglalatoskodott. Ugy látszik, valami baj lehetett a géppel, mert a tekercset sehogysem tudta kiemelni.

Gábor szolgálatkészen sietett a segitségére:

— Megengedi?

A hölgy ijedten nézett rá. Gábor arca azonban olyan komoly volt, hogy a tolakodásnak még a gondolata sem fért hozzá.

— Hát ha volna olyan szives... a filmet nem tudom kivenni.

Gábor átvette a gépet. Kiszedte belőle a tekercset. Közben egyre figyelte a nőt. Csodálta az arc finom vonalát, a szemek sugárzását. Zavarában földre is ejtette a gépből kivett filmet, utánahajolt és szórakozottan zsebrevágta. Végül aztán átnyujtotta a gépet és zsebéből kivette a leexponált filmet.

— Igazán nagyon kedves — hálálkodott a hölgy.

— Szóra se érdemes.

Gábor ugy találta, hogy illemtudásnak tesz eleget, ha most annak rendje és módja szerint elköszön a nőtől. Megemelte a kalapját:

— Végtelenül boldog vagyok, hogy szolgálatára lehettem.

*

Kezébe vette a filmet, amelyet az imént dolgozott ki.

— Mi ez? Érthetetlen.

Jobban szemügyre vette. A fejét csóválta. Hiszen ez a film nem az ő felvétele. Egyszerre átlátta a helyzetet. Amikor segitségére volt a fényképező hölgyenek, összecserélte a két tekercset. És most az ő filmje a nő birtokában van.

Bosszankodott.

Törte a fejét, mihez kezdjen. De hát hogyan találja meg a hölgyet?

Gondosan átvizsgálta a felvételeket. Az egyik képen a margitszigeti nagyszálló terrasza volt látható. Az volt az érzése, hogy ezen a nyomon bátran elindulhat.

*

Hivatta a főpincért.

— Látja ezt a képet? Ezen maga is rajta van. Mit szól hozzá?

— Sikerült felvétel.

— Emlékszik arra a hölgyre, aki ezt a felvételt csinálta?

— Azt hiszem, tegnapelőtt volt itt a méltóságos ur társaságában.

Gábor megrezzent. Az a gondolat, hogy ő most akaratlanul is egy idegen hölgy legintimebb magánélete után kutat, kissé zavarba hozta. Uri ösztöne tiltakozott, de viszont izgatta a játék, a nyomozás eredménye.

— Ismeri a méltóságos urat?

— Hogyne. Gyakori vendég itt.

Gábor pénzt adott a főpincérnek.

— Mondja, kötelezi magát a titoktartás, hogy elárulja nekem a méltóságos ur nevét?

— Kérem . . . ami azt illeti . . . én megmondhatom a nevét, de ne tessék rám hivatkozni, mert én mindent letagadok. Madarász Ernő a méltóságos ur.

— Milyen ember a méltóságos ur?

— Talpig uriember. Őszhaju, monoklis.

Gábor tűkön ült. Nem volt maradása. Fizetett. Távozott.

*

— Bocsánatot kérek, méltóságos uram, hogy ismeretlenül zavarom a lakásán, de egy sajnálatos véletlen folytán kénytelen voltam megtenni ezt a lépést.

— Miről van szó?

— Három nap előtt a Halászbástyán, fényképezés közben felajánlottam segitségemet őnagyságának . . .

Madarász összehuzta a szemöldökét.

— Ugy? Tehát ön volt az?

— Talán méltóztatik tudni róla?

— Hogyne tudnék róla. Ön egyszerüen elcserélte a két filmet.

— Nem szándékosan történt.

— Hát?

— Szórakozottságból.

— Annál sulyosabb az eset. Csak vallja be, öcsém, egyenesen, maga formálisan meg akar ismerkedni Magdával.

Gábor körül forgott a világ. Micsoda csávába került. Egy féltékeny öregember leckéztetését kell tűrnie.

— Nagyon téved, méltóságos uram — válaszolt Gábor önérzetesen —, én csak a filmet akarom visszaadni és a magamét visszakapni. Nem szándékom, hogy a filmet személyesen vegyem át őnagyságától. A névjegyemen rajta van a cimem. Kérem, sziveskedjék a filmet hozzám eljuttatni.

Meghajtotta magát. És távozott.

*

A bank vezérigazgatója magához kérette Gábort. Kollégái összenéztek. Mi lesz itt? Elbocsátás, vagy előléptetés? Gábor falfehéren lépett be a párnás ajtón. Első pillanatban csak azt látta, hogy többen vannak a szobában. Aztán vette észre, hogy a vezéren kivül Madarász és Magda ülnek az asztal körül.

— Bemutatom a rokonaimnak — szólt a vezér mosolyogva. — Hallottam, hogy a véletlen megtréfálta magukat.

— Remélem, kedves öcsém — szólt Madarász —, hogy Magda lányom filmje még magánál van.

Gábor fellélegzett. Tehát a leánya?

— Valóban, méltóságos uram, első látogatásomkor elfelejtettem visszaadni.

— Javithatatlan szórakozottság!

Gábor boldog megkönnyebbüléssel nézett Magdára.

— Bocsásson meg.

— Nincs mit megbocsátanom. A filmet visszakapja. De előbb — hozza el az enyémet.

*

Az elcserélt képek már régen Gábor birtokában voltak, de ő még mindig szorgalmasan járt át Budára. Az esküvő után napfényre került Gábor házasságának kalandos előzménye. Roszmáju kollégái bizonyosra vették, hogy a filmek elcserélése előre megfontolt szándékkal történt.

Erdődy Mihály.

Szavatoltan, tisztán elsőrendü méhviaszból készült

BELICZAY

padlóbeeresztőt és legfinomabb anyagokból gyártott

BELICZAY

padlóápoló szereket használjunk!

Az 1832-ben alapitott BELICZAY mézeskalácsos cég közismerten elsőrangu padlóbeeresztője csak

BELICZAY

névvel valódi.

KAPHATÓ:

BELICZAY BÉLA

VII., CSÁNYI-UTCA 3.

DEÁK FERENC-UTCA 12.

és a legtöbb festéküzletben és drogériában.

KONYHA

IDÉNYSZERÜ ÉTELEK.

Töltött uborkafőzelék.

Kovászos uborkát meghámozva, karikára vágunk, csontlével felöntjük, puhára főzzük, világos rántással berántjuk, csomó vágott kaprot adunk bele. Közben ugy készitünk tölteléket, mint a töltöttkáposztának, husból és rizsből, kevés sóval, egy egész tojással; e masszából kis gombócokat készitünk, vizben megfőzzük. Ha puha, a levét beleöntjük a főzelékbe és a gombócokat belerakva, bőven tejfölözve tálaljuk.

Paradicsomos káposzta.

A vékonyra szeletelt vagy gyalult káposztát megsózzuk, kevés vizzel puhára főzzük. Ugyanolyan sulyu paradicsomot megfőzünk, áttörünk. Világos rántást készitünk, kevés hagymát reszelünk bele, felereszjük a paradicsommal s a káposztára öntjük. Felforraljuk, sózzuk izlés szerint cukrozzuk s tejfölt adunk bele. Sült sertéshust adunk melléje.

Rántotta zöldpaprikával.

Zöldpaprikát karikákra vágunk, magját kiszedjük, kevés zsirban pároljuk. Ha már elég puha, felvert tojást öntünk rá, sózzuk, összekeverjük s ha a tojás megsült, tálra tesszük, kevés paprikával meghintjük s tálaljuk.

Hideg töltött paradicsom.

Zeller- és petrezselyemgyökeret megtisztitva, darabokra vágva megsózott borjuhussal vagy csirkével puhára pároljuk. Leszedve a csontokról a hust, apró, rövid metéltre vágjuk a zellerrel és petrezselyemmel s két főtt burgonyával, két savanyu, hámozott uborkával 3 tojás sárgáját, kevés sóval és borssal habverővel elkeverünk, cseppenként hozzáadunk ½ deci olajat, reszelt hagymát, pár szem kaprit, kis kanál mustárt, féldeci fehérbort s féldeci tejfölt. Izlés szerint kevés cukrot adunk hozzá és kétharmadával a zöldségféléket és a hust elkeverjük. Szép, egyforma paradicsomokat egy percre forró vizbe mártva, hideg vizben kihütünk. A magokat kivájjuk, a külső bőrét lehuzzuk, sóval, cukorral és borssal meghintjük és a salátával megtöltjük. Üvegtálra rakjuk, a megmaradt mártással leöntjük, zöld salátával és tojáskarikákkal diszitjük.

Töltött paradicsom melegen.

A paradicsomokat kivájjuk, megtöltjük vagdalt sülthus, párolt rizs, kevés gomba és egy darabka vaj keverékével, amibe zöldpetrezselymet, sót, borsot tettünk; belerakjuk egy vajazott, tüzálló tálba, a kivájt paradicsomdarabokat liszttel elkeverjük, megfőzzük, áttörjük, cukorral, sóval, tejföllel, kevés vajjal elkeverjük, a paradicsomokra öntjük, sütőbe tesszük és kb. félórán át sütjük.

Tejfölös rakott tök.

Meghámozott tököt kivájjuk, kétujjnyi széles, 10 cm hosszu darabokra vágjuk, gyenge sós, ecetes vizben megfőzzük, lecsurgatjuk s tüzálló tálba rakjuk, morzsával és cukorral megszórjuk s vajjal elkevert tejföllel, amibe egy tojás sárgáját is kevertünk, leöntjük s sütőbe téve, megsütjük. **Mesterovits Ivánné.**

ne takarits éjjel-nappal

hanem VIM-mel

VIM mindent tisztit

Varga József iparügyi minisztert németországi utja előtt Horthy István, a Máv. elnöke és a hivatalos személyiségek elbucsuztatják.

Dohnányi Mátyás hadnagy Dohnányi Ernő fia, feleségül vette Dömötör Margitot. Az ifju pár mellett Dohnányiné és Dohnányi.

V. Gusztáv svéd király vendégül látta Matuska Péter követet és feleségét.

A Borostyános Szent Szűz Repülőink ezüstérmeit Kátay Béla pápai kamarás a Mátyás-templomban megszenteli.

Vasárnap megkezdődött a labdarugó-bajnokság. Jelcnet a BSzKRT—Elektromos (3:1) mérkőzésről.

MINIATÜRÖK

Francois de La Feuillade (1625—1691)

Franciaország marsallja, még mint fiatal tiszt, Landrecies ostrománál 1655-ben fejlövést kapott. A sebészek kijelentették, hogy sebesülése nagyon veszélyes, mert az agyvelő is látszik egy kicsit.

— Nos, uraim — szólt La Feuillade —, tegyék meg azt a szivességet, vegyenek ki egy kis darabot agyvelőmből, azután vagy élek vagy meghalok, de azt a darabkát küldjék el Mazarin biborosnak, aki unos-untalan mondogatta, hogy nincs eszem.

*

Horace Vernet (1789—1863) francia festőművészt egy alkalommal felkérte egy angol lord, hogy rajzoljon valamit albumába és kijelentette, hogy fáradságát meg fogja fizetni. Vernet elővette ceruzáját és husz perc alatt egy bájos női fejet rajzolt az albumba. A lord megkérdezte a festőművészt, hogy mivel tartozik.

— Ezer frankkal — felelte Vernet.

— Ezer frank egy rajzért, mely negyedóra alatt készült?

— Dehogy negyedóra alatt készitettem el a rajzot. Harminc év alatt.

— Hogy-hogy? — kérdezte csodálkozva a lord.

— A negyedórához adja hozzá azt a harminc esztendőt, melyet életemből annak tanulására töltöttem el, hogy ezt a rajzot negyedóra alatt elkészithessem.

*

II. Ferdinánd (1810—1859) nápolyi királyt egy alkalommal, midőn éppen borotválták, házi borbélya megkérte, hogy kegyelmezzen meg egy unokaöccsének, akit gyilkosság miatt tizennégyévi sulyos börtönre itéltek. Tekintettel arra, hogy a borbély borotvájával a király ádámcsutkája körül kaparászott, a király megigérte, hogy megkegyelmez a gyilkosnak.

Amikor a borbély elvégezte munkáját, a király rögtön hivatta a rendőrminisztert, akit fölszólitott, hogy állitson ki két dekrétumot, melyet ő alá fog irni. Az egyik dekrétum a gyilkos unokaöccs megkegyelmezése legyen, a másik meg a borbély bebörtönzése, hogy unokaöccse helyett ő töltse ki a börtönbüntetést. Midőn a király látta a borbély rémületét, rendelkezését igy indokolta:

— Te kegyet kértél tőlem, aminek teljesitését megigértem. Királyi szavamat megtartva, unokaöcsédnek megkegyelmeztem. Ellenben nem számithat kegyelemre az, ki ugy zsarol ki egy kegyet, hogy az ember torkára teszi a kést.

*

Morelli Domenico (1826—1901) olasz festőművész fiatal éveiben nagy tréfacsináló volt és szerette kollégáit ugratni. Huszéves korában, egy juniusi reggel, három modellel és két festővel: Palizzival és Benincasaval (ez utóbbi igen kistermetü, valóságos liliputi volt) vonaton egy harmadosztályu fülkében Nápoly és Portici közt utaztak. Palizzi, aki az ablaknál volt, egyszerre csak igy szólt Morellihez:

— Készitsd elő a jegyeket, jön a kalauz.

— Itt van öt jegy; hát a tied, Benincasa, hol van? — kérdezte Morelli.

— Én nem váltottam jegyet. Azt hittem, hogy te mindet megváltottad.

— Szép ügy! — kiáltott fel Morelli. — Mit csináljunk most?... Te vagy közülünk a legkisebb, gyorsan bujj el az ülés alatt.

Benincasa engedelmeskedett, a modellek pedig széjjelteregették előtte szoknyáikat oly módon, hogy a csempészés lehetően sikerüljön. Amikor a kalauz belépett, Morelli átadott neki hat jegyet.

— Miért van hat jegy — kérdezte a kalauz —, amikor önök csak öten vannak.

— Ah, ime — felelte flegmatikusan Morelli —, a hatodiknak az a szokása, hogy mindig az ülés alatt utazik... Az a mániája... Nézze csak...

A modellek nevetve felálltak és a kalauz mosolyogva nézett a pad alá, hogy a „különc“ utast, a dühöngő Benincasa jegyét is ellenőrizze.

*

I. Ferenc (1768—1835) osztrák császár, amikor I. Napoleon seregei Bécset szorongatták, Pozsonyba menekült. Pozsony város tanácsa akkor elrendelte, hogy a császárnak a városba való bevonulása alkalmával minden ablakot négy gyertyával világitsanak ki. Az egyik pozsonyi polgár, akinek hatalmas méretü ablakai voltak, az egyik ablakban huszonöt gyertyát gyujtott és ezt a felirást ragasztotta ki:

„Vier Kerzen sind gar zu wenig. Fünfundzwanzig verdient unser guter Kaiser.“

(Négy gyertya nagyon kevés. A mi jó császárunk huszonötöt érdemel.)

*

II. Frigyes (1712—1786) porosz királyhoz egy alkalommal egy szép asszony igy szólt:

— Felséged már oly sok dicsőséget szerzett csatáiban és mégis uj babérokra vágyik. Hogy lehet az?

— Ah, asszonyom — felelte a király —, ön oly szép piros és mégis festi az arcát. Hogy lehet az?

*

Francois Lefebvre-Desnuettes (1773—1822)

Franciaország marsallja, egy szegény elzászi molnár fia volt, ki karrierjét a napoleoni háboruk alatt csinálta. Lefebvre-nek volt egy huszéves fia, ki egy napon nem valami tiszteletteljes hangon beszélt atyjával, mire a marsall igy szólt hozzá:

— Több tisztelettel beszélhetnél velem; talán különbnek érzed magadat nálamnál?

— Igen, különb vagyok. Ugyanis te egy szegény molnárnak, én meg egy gazdag marsallnak a fia vagyok.

*

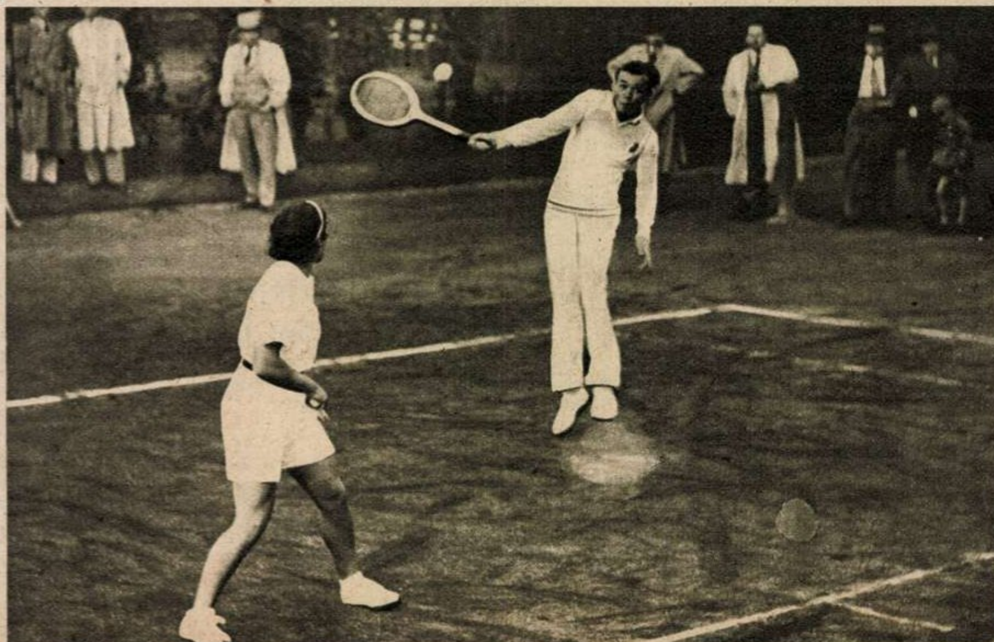
Demaratos (Kr. e. VI. század) spártai királyt egy tolakodó udvaronca folyton zaklatta kérdéseivel. Különösen azt szerette volna megtudni, ki a legderekabb ember Spártában?

— Aki hozzád a legkevésbé hasonlit — felelte a király.

Alsó kép: A magyar labdarugók tisztelgő felvonulása az Országzászló előtt a bajnoki év első napján.

Alsó kép: Az Asbóth—Körmöczy-pár a magyar teniszbajnokságok vegyes páros döntőjében.

Goma y Thomas spanyol hercegérsek meghalt.

Guise herceg francia trónkövetelő meghalt.

Sir Oliver Lodge világhirü angol fizikus meghalt.

Egy hajtásra

értékes vitaminokat, félnapi munkához elegendő energiát

vesz magához egy csésze Ovomaltine-val.

Világhirü egyetemi intézetekben végzett kisérletek igazolták, hogy

1. az Ovomaltine a szivműködést előnyösen befolyásolja,
2. Ovomaltine hatása alatt fokozott munkateljesitményre sem csökken a szervezet erőtartaléka.

E kisérleti eredmények azt mutatják, hogy az Ovomaltine az izomerő csorbitatlan fenntartásához és a szivműködés zavartalan folytonosságához segit, ami pedig egészségesekre és betegekre nézve egyaránt elsőrangu fontossággal bir.

OVOMALTINE

a táperő és vitaminok dus tárháza.

Napi használata csak fillérekbe kerül.

Ára a doboz nagysága szerint P 1.25, P 2.50, P 4.50. — Minden dobozban 8—10% visszatéritési szelvény.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Talány. Talánynak mondja levélirónk nővére boldogságát, aki azt tartja magáról, hogy megelégedett. Ugyanis, az a helyzet nővérénél, hogy annak egyik nagy vidéki városunkban jólmenő üzlete van és pár évvel ezelőtt férjhez ment valakihez, aki őnála akkoriban butorozott szobát bérelt. Nagyon szép, jómegjelenésü, legjobb korban lévő uriember ez, akinek átmenetileg volt dolga a vidéki városban s az esküvő után hamarosan vissza kellett térnie a fővárosba. Esztelen dolog lett volna, hogy nővére a házassága miatt feladja üzletét, viszont az is esztelenség lett volna, hogy az ura ezért kilépjen nyugdijas és rendesen jövedelmező állásából. Egyik sem akart dologtalanná válni, tehát ugy oldották meg a házasság kérdését, hogy a feleség kéthetenként egy napra Pestre utazik. Igazi vidám és boldog vasárnappa, szerinte. Ellenben, hogy csinos, jóképü ura, akit „a nők általában nagyon szeretnek“, mit csinál Pesten, hogy kivel szórakozik esténként, egészen ugy, mintha nőtlen volna — ez, levélirónk nagy ámulatára, egyáltalán nem izgatja a nővérét. Ő boldog igy is, jelentette ki, az ő megelégedését ne bolygassák problemák. És senkinek semmi köze hozzá — tartja némi éllel — hogy ő hogyan oldja meg életét. — Igazat kell adnunk nővérének. Senkinek nincs beleszólása, birálati joga az ő életével szemben. Dolgozik, férjnél van és még boldog is, sőt vágytalan. Kell-e ennél több egy nőnek? Csak azért ne tessék az ő boldogsága, mert ez az életforma *szokatlan*? Ehhez valójában nincs köze. Bár mindenki meg tudna ennyire alkudni, panasz nélkül, a kényszeritő körülményekkel!

Elkeseredett harc. Ezt az elkeseredett harcot — amelyről beszámol nekünk — különösképpen tragikusnak tartjuk, mert gyermekek vivják meg édesanyjuk ellen. Valóságos regény az, amit feltár nékünk. Korán halt el az édesapjuk — irja — és fiatal, szép édesanyjuk, hogy eltartsa két gyermekét, fiát és leányát, kis élelmiszerboltot nyitott. Ennek épp husz éve. Amint pedig kezdett a kis bolt virágozni, naponként betért oda estefelé egy „bácsi“, aki szótlanul elüldögélt a pult mellett, de a gyermekeknek holmi kis könyvet, irkát, bicskát, papirforgót, labdát vagy hasonló ajándékot hozott, üzletzárás után pedig segitett anyának a „kasszacsinálás“-ban vagy üzleti levelezésben. Ez a Kálmán bácsi már hozzátartozott a bolthoz. Vasár- és ünnepnapon azonban sohasem jelent meg náluk Kálmán bácsi és nem is kisérte el soha a kis családot ünnepi sétáján. Mivelhogy neki szintén volt otthona, amelyet bizonyára nem szeretett, és beteg felesége, akit szánalomból és kötelességérzetből nem akart elhagyni — ahogy ezt később hallották. Mármost egy éve ennek, hogy Kálmán bácsi felesége meghalt, ő felszabadult és — hűséges, huszéves barát — részt kért magának a család életéből. Ekkor tünt csak fel a gyermekeknek, akik közben szépen felnőttek, a fiuból hivatalnok lett, a leányból — levélirónkból — kézimunkatanitónő, hogy Kálmán bácsi szive egész melegével szereti anyát, anya pedig, a szorgalmas, hallgatag anya, aki mindig és mindig csak a gyermekeinek élt, anya is szereti szivből és mélyen őt. „Az öregek“ azt gondolták, most, a gyászév leteltével, össze fognak házasodni és Kálmán bácsi egy este nem megy haza az üzletből, hanem eljön őhozzájuk. És ezentul minden este csak őhozzájuk jön. Anya pedig ennek a gondolatától is hirtelen kezdett fiatalodni. De nem ugy a gyermekek. A fiu meg a lány ebben összefognak. Mit? Az ő „öreg“ édesanyjuk lépjen most mégegyszer házasságra, amikor „az ő ideje már lejárt“ s a gyermekei vannak abban a korban, amelyben házasságot lehet már kötni? Való ez? Lehet ez? Nem „nevetséges“ dolog ország-világ előtt? És mikor látták, hogy anya pedig ezt egészen komolyan gondolja: kitört a forradalom. Hogy mi mit szólunk ehhez? Azt: két végtelenül önző gyermek forradalma a legjobb anya ellen, aki senkinél jobban meg nem érdemelné, hogy megőszült hajjal végre boldog legyen. Miért ez a vad ellenkezés? Van annak *korhatára*, hogy az ember szeretetet, hozzáméltó szeretetet kivánjon kapni? Végre kapni is valakitől valamit: figyelmet, gyöngédséget, hálát a jóért, ragaszkodást és olyan megbecsülést, amilyen csak derék férfitől jár ki jó asszonynak. Gyermekeitől ez a jóságos asszony ugyancsak nem kap semmit — ahogy látszik. Csak azok kapnak tőle. Egy egész életen keresztül neki köszönhettek *mindent*. És most ők állják utját ennek a kései boldogságnak?! Ez csuf, méltatlan önzés. Tessék ezt belátni és töredelmes szivvel félreállni ennek az egyesülésnek utjából!

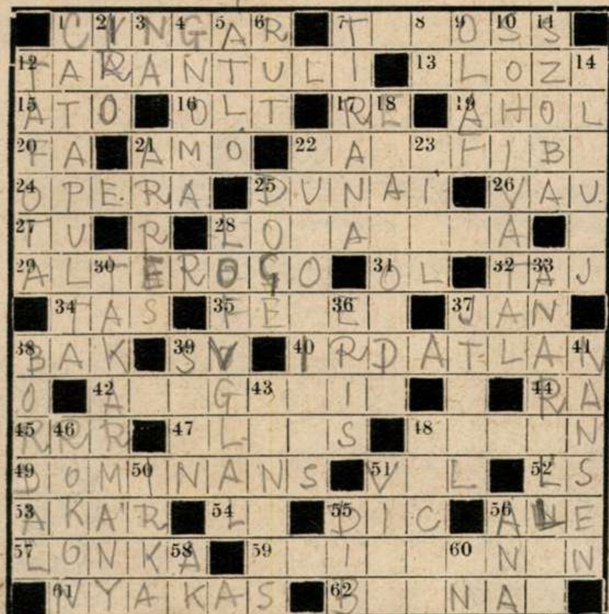
L. Krisztina. Azt kérdezi tőlünk, vajjon válóok-e az, hogy a fiatal férj első gyermekük megszületése óta — a gyermekre, mint akadályra, való hivatkozással — minden este magára hagyja huszonnégy éves feleségét? Későn eltartó dolgát emlegeti, majd üzletfeleit, néha barátait, s végül, sarokba szoritva, azt is bevallotta, hogy otthon „nem birja“ este a „háziasságot“, a „gyermeksirást“, a takarékos vacsorát. — Azt feleljük: legelsősorban nem a válás kérdését kell fölvetni, hanem a gyökeresen megváltoztatott életmódét. Annyit *feltétlenül* jelentsen rögtön ki, hogy ezentul esténként *együtt* akar lenni férjével. Néha kimaradhat egyedül is, de nem naponként s rendszeresen. Állitsa fel a tételt: vagy elviszi feleségét magával, bárhová megy — és akkor tartson olyasvalakit gyermeke mellé, akire rá lehet a kicsit bizni, vagy hazajár esténként és megadja az otthoni szórakozás és nem-takarékos vacsora módját. Vagy pedig: *megalkuszik*. Erélyesen és komolyan beszéljen vele, reméljük, hogy meg lesz az eredménye.

Hölgyek jelszava:

Selyem és szövet vászon és kelengye Olcsón kapható ezt el ne felejtse

Klein Antal

divatházában, Király-utca 49. A Terézvárosi templomnál.

VIZSZINTES:

1. Vékonypénzü. 7. Municipális. 12. Mérges délvidéki pók. 13. Virágistennő. 15. A Balaton. 16. Erdélyi folyó. 17. Olasz skálahang. 19. Helyhatározó. 20. Platán. 21. Szeretek, latinul. 22. Jóhiszemüleg. 24. Zenemű. 25. Kossuth-tervezte államszövetség. 26. Állathang. 27. Olasz: te. 28. Csalavári Csalavér. 29. Hasonmás. 31. Kutyalak. 32. . . . . fun. 34. Ösvezér. 35. A Lágymányos ez a -föld. 37. Amerikai férfinév. 38. Csillagkép és tornaszer. 39. S. V. 40. Rengeteg nagy. 42. Sziria egykori fővárosa. 44. Ösegyiptomi főisten. 45. Azonos mássalhangzók. 47. Alexandriai pap, nagy szakadárság alapitója. 48. Savanyu lótej. 49. A zenében a skála ötödik hangjára épitett akkord. 51. Eszközhatározó rag. 52. L. S. 53. Vagy. 54. Igekötő. 55. Ötszázkilencvenkilenc. 56. Angol világos sör. 57. Ilonka becézve. Van egy ilyen nevü kisközség Máramarosban, a tiszavölgyi járásban. 59. Mesebeli egyszarvu. 61. Makacs. 62. Az „északi szél“ a görögöknél.

FÜGGŐLEGES

1. Római hadigép. 2. Tejtermék. 3. Indulatszó. 4. Velős mondás. 5. Diaméter. 6. Csunya. 7. Albán város. 8. A francia cimer betüi. 9. Norvég férfinév. 10. Tréfásan ideküldik a nehezen elintézhető ügyeket. 11. Hivatalos helység. 12. Léggömbanyag. 14. Szigetlánc Alaska és Szibéria között. 18. Délamerikai óriáskigyó. 21. Francia város a Rhone partján. 22. Pásztorköltemény hangulatu. 23. Ögörög törzs. 25. Velence hajdani ura. 28. Hatóságilag elvesz. 30. Baromeledel. 33. Délamerikai dísznövény, magyar neve: hölgyliliom. 36. A viszály istennője. 37. Szellemességéről hires francia asszony Napoleon korában. 38. „Felfelé száll borban a gyöngy“. 39. Amerikai filmkomikus. 41. Jusztiniánus hadvezére. 43. Mondai király, aki Dyonizostól eltanulta a borkészitést. 46. Ez a nagynéni és unoka. 48. Oltókés. 50. Füzet. 51. Középkori olasz történetbölcsész, a néplélektan előfutárja. 55. Dáb ikerszava. 56. . . . lizis. 58. Több A. 60. Helyhatározó rag.

Megfejtésül beküldendők a vizszintes 12. és 59., valamint a függőleges 1. és 33. számu szavak.

„Zer“ lépeső

1. ZER . . . . .
2. . ZER . . . .
3. . . ZER . . .
4. . . . ZER . .
5. . . . . ZER .
6. . . . . . ZER

Meghatározások: 1. Finom kesztyüanyag. 2. Gyógynövény. 3. Árulásáért lefejezett kurucvezér. 4. Szatócs. 5. Szimpla. 6. Kémikália.

Épitősdi

Minden szó betüi szerepelnek a következő szóban egy uj betüvel gyarapitva. A középső sortól szavanként egy betüt elveszünk.

Meghatározások: 1. Rögtörő. 2. Golyó. 3. Oriens. 4. Datál. 5. A vándorló magyarság ideiglenes hazája. 6. Amit muszáj megtenni. 7. Zsineggel elzár. 8. Nyilvánosságra hozott. 9. Muzsafi. 10. Verset ir. 11. Csomóz.

Beküldendők a 4., 5., 6., 7. és 8. számu szavak.

Szópárlánc

Képezzünk a lenti szavakból egy tucat értelmes szópárt olyképpen, hogy minden szópár második szava a következő szópár első szava legyen. Nagyétü ember az első szópár.

TEJ, MOSÓ, CUKOR, KOCSI, GÉP, HAS, JEGY, MADÁR, HÁLÓ, SZEDŐ, FOG, PÓK, MEDVE.

Szórejtvények

1.

KASZINÓVTOJÁS

2.

GYŐZŐ —K
ISTÁLLÓFIU O=A

A Képes Vasárnap 1940 augusztus 18-iki számában megjelent rejtvények helyes megfejtői közül jutalmat kapnak a következők:

Berényi Béláné, Bp, Ipar-u. 15—21. III. 3; Dr. Hollós Edéné, Bp, József-krt 38; Schörfl Gézáné, Bp, Muzeum-krt 10; Kacskovics Károly, Bp, Nagyszombat-u. 25. I. 52; Kálmán Károly, Bp, Eszék-u. 3. I. 3; H. Tóth Erzsébet, Bp, Veres Pálné-u. 33. ½ em. 5; Szmrecsányi Magda, Bp, Semmelweis-u. 4; Petrovácz Gyuláné, Bp, Gyarmat-u. 4; Szalontai Józsefné, Pincehely; Dr. Hetényi Károlyné, Nagyszőllős; Bánfai Aladár, Baja; Takács Endréné, Győr; Dr. Végh Ferenc, Szeged; Vörös Ferenc, Érd; Kardos Ferencné, Szigetszentmiklós.

Megfejtések

az 1940 aug. 25-i számból:

Keresztrejtvény:

VAKOL RHONE ÉLITE
AMIMOZA RIVÁLISOK
DATIV VADNŐ ELEJE
ÓRÉ AMALAC B IRÁS
CIRÓGATÁSSALI ESE
L ROHAN TRUST S
ELDALOL FELEL AZS
R ILON BELESEMNÉZ
KONAK TENES HATNI
KREPSZATÉN TERA D
ORR ZAREK PÓTOLNI
M MIVÉG MILÁN Y
HÁG LAJNÁDPARIPÁN
ANYA R ADVENT ORE
NYÜTT SPLIT AZOVI
ZOLAEMILE TENÁLAD
ASTRA NÓRMA IRENE

Rejtőzés: Tompa Mihály.

Összetett szavak: Bőrkötés. Uttest. Ruhatár. Néprajz. Utcasarok. Szárnysegéd. Zsebkönyv = BURNUSZ.

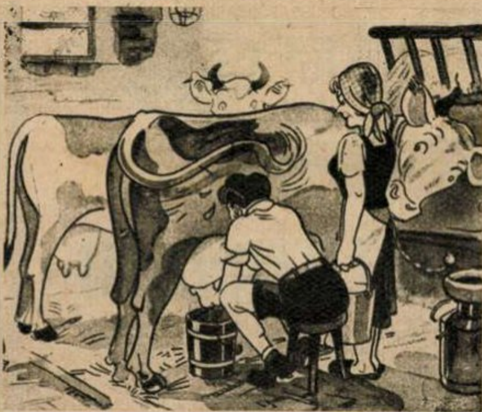
Szótagrejtvény: Magdus. Anikó. Rózsi. Gizi. Iluska. Teri = MARGIT.

Szinek: Barna. Rozsdavörös. Okkersárga. Narancsszin. Zöld = BRONZ.

Állatkert: Csibék. Eb. Róka. Kos. Ordas. Fóka = CERKOF.

AZ ELME SPORTJA MEGFEJTÉSI HATÁRIDEJE szept. 5. (csütörtök) dél. A megfejtéseket a jövő heti számunkban (szept. 8.) a nyertesek neveit pedig a két hét mulva (szept. 15.) megjelenő Képes Vasárnapban közöljük. Megfejtések Képes Vasárnap Elmesportja cimre küldendők, Budapest, V., Vilmos császár-ut 78.

Főiskolai munkaszolgálat.

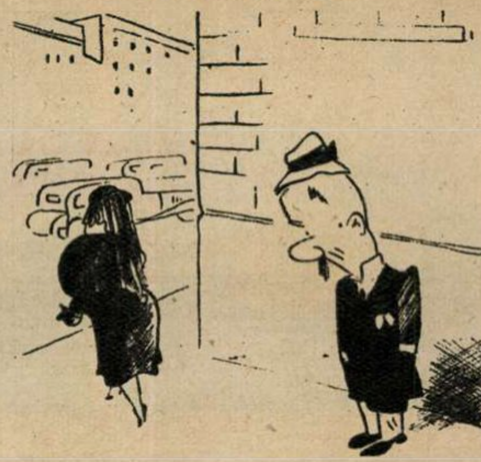
— Eddig azt hittem, nincs nehezebb probléma a köbgyök-vonásnál.
(Münchener Illustrierte.)

Villámvonaton.

— Halló, öregem, tud visszaadni ötvenpengősből? (Koralle.)

Borzasztó gondolat.

— Ennek az özvegynek leánykorában udvaroltam. Még elgondolni is rémes, ha elvettem volna feleségül, most engem gyászolna! (Marc Aurelio.)

Időszerű kiegészités.

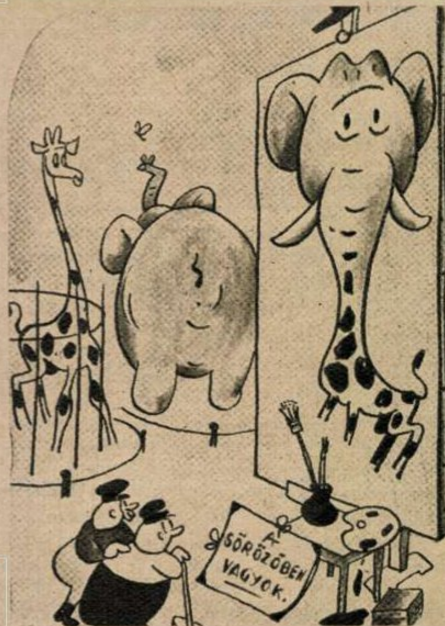
— Kérem, tetováljon a menyasszonyom fejére egy acélsisakot. Tegnap bevonult egy hadikórházhoz. (Tit Bits.)

Tengeri fürdőn.

— Te, hogy meg fog lepődni ez a nő, ha észreveszi, hogy most éppen apály van!
(Hjemmet.)

Impresszionizmus.

— Érdekes felfogásban festette meg ez a művész a zsiráfot és az elefántot!
(Hamburger Illustrierte.)

Hajnalban.

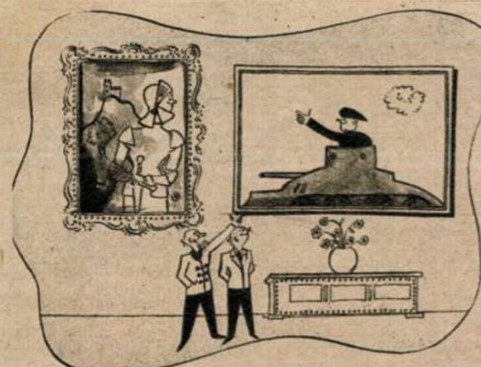
— Pajtás, eredj onnan, mert még a fejedre lépek! (Gringoire.)

A bűvész gondja.

— Vajjon hová tehettem a kapukulcsot?
(Illustrierte Blatt.)

Nem változik a világ.

— Idetettem a fiam képét az ősei mellé. Ők is páncélos katonák voltak.
(Frankfurter Illustrierte.)

Vándormadarak

— Érdekes, ujabban milyen előzékenyek az emberek! Világitják előttünk az utat. (Interessante Blatt.)

Zenei probléma.

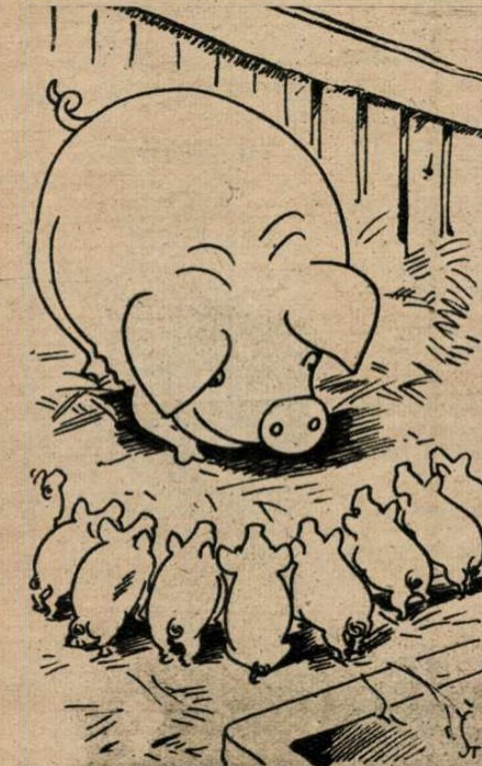
— Hagyd már abba a gyakorlást, János. Látom, hogy csuklasz és tönkreteszed a hangszeredet! (Die Woche.)

Hadinyelven.

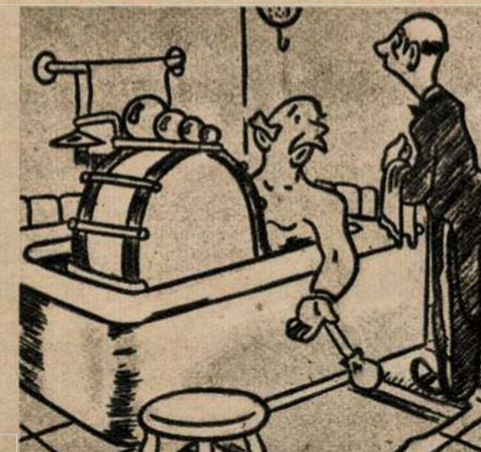
— Uram, ön ellen sikeres légitámadást hajtottak végre a verebek!
(Zürcher Illustrierte.)

Elővigyázat.

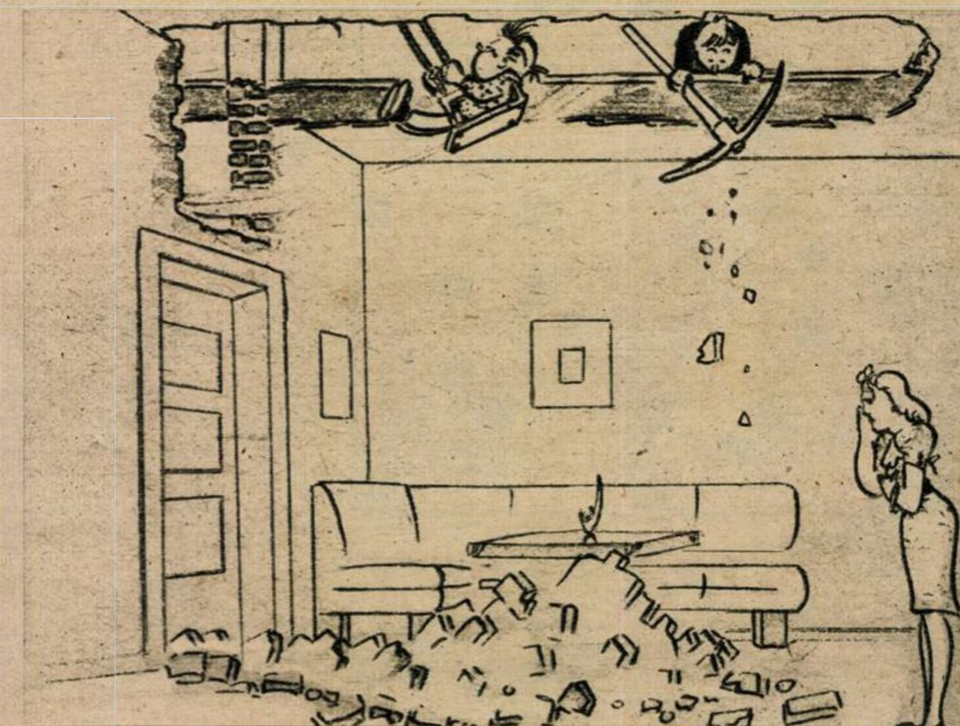
— Gyerekek, jön a női munkatábor. Ne hemperegjetek a sárban, mert kefével és szappannal mosdatnak meg benneteket!
(Lustige Sachse.)

Unalomüzés.

— Valamit csak kell csinálni, mialatt fürdöm. Énekelni nem tudok. (Esquire.)

A hinta.

— Ne tessék haragudni, néni. Hosszu a hinta kötele, csak igy tudjuk használni.
(Il Travaso.)

A szerkesztésért BÓNYI ADORJÁN, a kiadásért Dr. KOVÁCS DEZSŐ felelős. (Megjelenik hetenként. Egyes példány ára 20 fillér, előfizetés külön postai kézbesitéssel egy hóra 88 fill., negyedévre 2.64 pengő.) Pesti Hirlap R. T. kiadása, Légrády Testvérek R. T. nyomása, Budapest, V. ker., Vilmos császár-ut 78. Nyomdaigazgató: KERTÉSZ ÁRPÁD. 1940 szept. 1.